

Olsztyn, dnia 28 października 2020 r.

dr Marta Romańczuk-Grącka
Katedra Prawa Karnego i Prawa Wykroczeń
Wydział Prawa i Administracji
UWM w Olsztynie
ul. Obitza 1, 10-725 Olsztyn
marta.romanczuk@uwm.edu.pl

Rada Doskonałości Naukowej 00-901 Warszawa, pl. Defilad 1 Dział Kancelaryjny WPLYNEŁO (RPW)	
02. 11. 2020	
Znak sprawy:	
Podpis 	Zal.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn
Rada Naukowa Dyscypliny nauki prawne
Wydział Prawa i Administracji
ul. Obitza 1, 10-725 Olsztyn

za pośrednictwem:

Rady Doskonałości Naukowej
pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa
(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

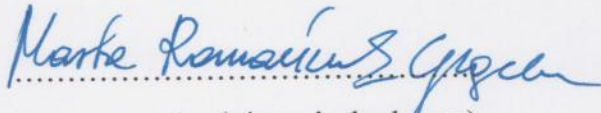
Wniosek

z dnia 28 października 2020 r.

o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie¹ nauki prawne.

Określenie osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego: „*Pojęcie i funkcje przymusu psychicznego w prawie karnym*”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8128-357-1, ss. 509 (I-LXIII, 1-446).

Wniosuję – na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.) – aby komisja habilitacyjna podejmowała uchwałę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w głosowaniu ~~tajnym~~/jawnym².

(podpis wnioskodawcy)

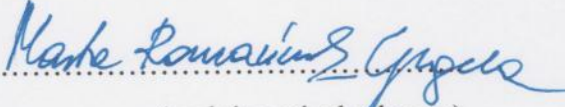
1 Klasyfikacja dziedzin i dyscyplin wg. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin w zakresie sztuki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1818).
2 Niepotrzebne skreślić.

Zostałam poinformowana, że:

Administratorem w odniesieniu do danych osobowych pozyskanych w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest Przewodniczący Rady Doskonałości Naukowej z siedzibą w Warszawie (pl. Defilad 1, XXIV piętro, 00-901 Warszawa).

Kontakt za pośrednictwem e-mail: kancelaria@rdn.gov.pl , tel. 22 656 60 98 lub w siedzibie organu. Dane osobowe będą przetwarzane w oparciu o przesłankę wskazaną w art. 6 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia UE 2016/679 z dnia z dnia 27 kwietnia 2016 r. w związku z art. 220 - 221 oraz art. 232 – 240 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu przeprowadzenie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz realizacji praw i obowiązków oraz środków odwoławczych przewidzianych w tym postępowaniu.

Szczegółowa informacja na temat przetwarzania danych osobowych w postępowaniu dostępna jest na stronie www.rdn.gov.pl/klauzula-informacyjna-rodo.html

(podpis wnioskodawcy)

Załączniki:

1. Dane wnioskodawcy.
2. Kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora.
3. Autoreferat przedstawiający opis kariery zawodowej oraz istotnej aktywności naukowej albo artystycznej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.
4. Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.
5. Dwa egzemplarze kopii w/w dokumentów zapisanych na informatycznych nośnikach danych pendrive.

dr Marta Romańczuk-Grącka
Katedra Prawa Karnego i Prawa Wykroczeń
Wydział Prawa i Administracji
UWM w Olsztynie
ul. Obitza 1, 10-725 Olsztyn

Olsztyn, dnia 28 października 2020 r.

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: *Marta Romańczuk-Grącka*

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- 1) Tytuł zawodowy magistra prawa uzyskany 28 maja 1999 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku
- 2) Stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa, specjalność – prawo karne i kryminologia, nadany Uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 22 czerwca 2007 r. na podstawie obrony pracy doktorskiej na temat *Prawnokarne i kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych*, napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dra hab. Bogusława Sygita, recenzowanej przez: prof. dra hab. dr h. c. Brunona Hołysta, prof. dra hab. Stanisława Pikulskiego
- 3) Tytuł zawodowy magistra prawa kanonicznego, specjalność kanoniczno – cywilna, uzyskany 6 lipca 2018 r. na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych

- 1) 2000-2001 – asystent w Katedrze Nauk Karnych Instytutu Prawa na Wydziale Zarządzania i Administracji UWM w Olsztynie
- 2) 2001-2007 – asystent w Katedrze Prawa Karnego Materialnego i Procesu Karnego na Wydziale Prawa i Administracji UWM w Olsztynie (od 2005 pod nazwą Katedra Prawa Karnego Materialnego)
- 3) od 2007 – do chwili obecnej – adiunkt w Katedrze Prawa Karnego i Prawa Wykroczeń na Wydziale Prawa i Administracji UWM w Olsztynie (wcześniej pod nazwą Katedra Prawa Karnego Materialnego)

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.)

Jako podstawowe osiągnięcie naukowe - w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt. 2a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.) stanowiące podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego nauk prawnych, przedstawiam monografię pt. „*Pojęcie i funkcje przymusu psychicznego w prawie karnym*”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8128-357-1, ss. 509 (I-LXIII, 1-446) (recenzent wydawniczy: dr hab. Jacek Potulski, Prof. UG).

Monografia obejmuje zagadnienia przymusu psychicznego jako formy przymusu kompulsywnego o złożonych funkcjach w zakresie odpowiedzialności karnej sprawcy czynu zabronionego. Kategoria ta mając niegdyś normatywny rodowód nie posiada aktualnie bezpośredniej podstawy prawnej. Niemniej powołują się nań niemal wszyscy autorzy podręczników akademickich, a często również judykatura w uzasadnieniach do orzeczeń sądowych, zaliczając ją zwykle do okoliczności wyłączających, względnie umniejszających winę. Z pewnością ma to wpływ na kształtowanie w umysłach kolejnych pokoleń prawników przekonania, iż przymus psychiczny ma znaczenie dla odpowiedzialności karnej. Dotychczas nie rozwiązano jednak podstawowych kwestii z nim związanych. Nie odpowiedziano przede wszystkim na pytanie, w jaki sposób jako kategoria pozanormatywna wpływa on na ustawowo określone zasady odpowiedzialności karnej. Uzasadnieniem wyboru tematu prezentowanej monografii była przede wszystkim potrzeba wypełnienia tej luki.

Zagadnienie przymusu, w tym również przymusu psychicznego, było podejmowane w doktrynie prawa karnego wyłącznie pomocniczo, zazwyczaj jako element powiązany z całkiem innym zagadnieniem. Brak dogłębnej analizy problemu doprowadził do poważnego chaosu pojęciowego w tym przedmiocie. Niniejsza praca jest jedynym dotychczas dziełem ujmującym zagadnienie przymusu psychicznego w sposób komplementarny, porządkującym jego warstwę pojęciową oraz wskazującym praktyczne funkcje tej formy przymusu w zakresie przypisania odpowiedzialności karnej poprzez analizę wielu aktualnych konstrukcji normatywnych.

Przymus zachodzi zawsze w relacjach interpersonalnych, zatem jest wpływem jednego podmiotu na drugi. Celem wywarcia takiego wpływu jest narzucenie podmiotowi zmuszanemu określonej motywacji determinującej jego przyszłe zachowanie. Wywiera się go różnymi metodami i środkami, od których zależy jego siła i skuteczność. Spośród różnorodnych form przymusu za przedmiot analizy naukowej wybrano przymus psychiczny, ponieważ wydawał się *terra*

incognita względem wciąż niestety jeszcze powielanego w doktrynie i judykaturze schematu, że przymus to rezultat przemocy, a ta może być wywołana wyłącznie fizycznymi środkami.

Aktualnie można zaobserwować rozszerzanie się zakresu pojęcia przemocy, co w języku parlamentarnej dyskusji nazwane zostało jej „odmaterializowaniem”. Tym samym aktualizuje się potrzeba „odmaterializowania” pojęcia przymusu traktowanego jako jej środek, czy też rezultat. Wynika to z potrzeby naszych czasów, kiedy to metody psychologicznego oddziaływania przybierają nieraz postać złożonych procedur, w wyniku których jedni ludzie bezwiednie realizują cele narzucone przez drugich. Większość tych sytuacji nie poddaje się prawnokarnej ocenie. Są częścią codzienności każdego człowieka. Tym bardziej zasadne jest przyjrzenie się takim formom oddziaływania i wskazanie, które z nich stanowią element prawnokarnie relewantnego przymusu psychicznego, a które nie, jaka siła tego oddziaływania jest konieczna, aby zaistniał taki przymus i jak wpływa on na zakres odpowiedzialności za czyn zabroniony.

Za cel analizy badawczej obrano rozpoznanie kryteriów odróżnienia poszczególnych odmian przymusu, wskazanie istotnych elementów przymusu psychicznego jako kategorii prawnej oraz określenie, w jaki sposób kategoria ta wpływa na poszczególne instytucje prawa karnego. W dążeniu do realizacji tego celu sformułowano główny problem badawczy w formie następującego pytania: **W jaki sposób i z jakiego powodu przymus psychiczny jako kategoria pozanormatywna wpływa na stosowanie instytucji prawa karnego?** Z tak określonego problemu głównego wynikały liczne problemy szczegółowe, które u uwagi na ograniczone ramy autoreferatu nie będą w tym miejscu w całości przytaczane. Są one szczegółowo określone na s. LIX prezentowanej monografii.

W nawiązaniu do problemu głównego sformułowano następującą hipotezę główną: **Przymus psychiczny mimo pozaustawowego charakteru istotnie wpływa na stosowanie wielu instytucji prawa karnego i kształtuje treść wielu znamion ustawowych. Powodem tego stanu rzeczy jest nieodłączny udział elementów podmiotowych w zakresie przesłanek poszczególnych instytucji i znamion.** Do postawionych problemów szczegółowych sformułowano natomiast odpowiadające im hipotezy szczegółowe (s. LX), które w wyniku ich weryfikacji zasadniczo zostały potwierdzone.

Praca ma charakter teoretyczny, operuje teoriami o różnym stopniu ogólności, odwołując się również do konkretnych rozwiązań normatywnych i praktyki prawniczej. W celu weryfikacji założonych hipotez badawczych zastosowano przede wszystkim metodę dogmatyczną, opartą na wykładni językowej i historycznej. Ocena rozwiązań normatywnych opiera się na powszechnie stosowanej w nauce prawa karnego egzegezie tekstu prawnego. W tym zakresie posłużono się językową wykładnią przepisów prawa karnego, jak również wykładnią funkcjonalną opartą

na powiązaniu logicznym lub na powiązaniu instrumentalnym norm.

Źródła analiz stanowiły akty prawne obowiązujące na ziemiach polskich w okresie rozbiorów, jak również polskie kodeksy karne, począwszy od Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. - Kodeks karny, przez Ustawę z dnia 19 kwietnia 1969 r. - Kodeks karny, po aktualnie obowiązującą Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny. Analizą objęto w możliwie najszerszym zakresie także orzecznictwo sądów polskich z okresu obowiązywania wszystkich wymienionych ustaw. Do rozpoznania omawianego problemu służyła obszerna analiza literatury z zakresu prawa karnego. Zrewidowano poglądy doktryny i judykatury zawarte w komentarzach do kodeksów karnych, podręcznikach, opiniach, uzasadnieniach aktów prawnych i glosach. W mniejszym zakresie posłużono się ustaleniami dokonanymi w innych naukach społecznych, w szczególności w kryminologii.

Problematyka przymusu psychicznego ze względu na swą naturę ma charakter interdyscyplinarny. Interdyscyplinarność natomiast łączy się z wyjaśnieniem i rozumieniem zjawisk granic dyscyplinowych i wymaga utrzymania metanaukowego poziomu refleksji. W świetle omawianego zagadnienia, spośród wielu możliwych płaszczyzn badawczych najbliższą prawu karnemu jest perspektywa psychologiczna. Z tego właśnie powodu w prezentowanej pracy, wprawdzie pomocniczo, ale w dość dużym stopniu korzystano z psychologicznej analizy problemu przymusu psychicznego.

Podstawowymi etapami badań społecznych są konceptualizacja i operacjonalizacja badanego zjawiska. Są to etapy charakterystyczne dla badań empirycznych, jednak niewykluczone na gruncie teoretycznych analiz. W przypadku badań nad przymusem psychicznym w prawie karnym konceptualizacja odnosiła się do analizy możliwie jak największej liczby teorii dotyczących tego zjawiska i precyzji w definiowaniu wykorzystywanych pojęć. W tym celu przeprowadzono analizę poszczególnych znaczeń pojęcia „przymus” przyjętych na płaszczyźnie językowej, w filozofii oraz w naukach społecznych; kształtowania się teorii przymusu i jego odmian w nauce prawa karnego, kryteriów odróżnienia form przymusu we współczesnej doktrynie prawa karnego oraz konstytutywnych elementów definicji przymusu psychicznego w prawie karnym.

Operacjonalizacja jako proces doboru wskaźników i zmiennych, korespondujących z przyjętymi w toku konceptualizacji definicjami określonych zjawisk nie jest charakterystycznym etapem badań teoretycznych. Niekiedy jednak jest wykorzystywana w budowaniu teorii jako etap polegający na systematyzacji zmiennych teoretycznych odnoszących się do obiektów abstrakcyjnych. Taki właśnie charakter mają normy prawa karnego, zatem odniesienie pozanormatywnej i wielokontekstowej kategorii przymusu psychicznego wymagało określenia zmiennych teoretycznych, czyli właściwości przymusu psychicznego przybierających pewne

reprezentacje w prawnokarnych przepisach. Ustalenia poczynione na tym etapie wpłynęły na strukturę pracy.

Monografia składa się z sześciu rozdziałów, przy czym trzy pierwsze rozdziały dotyczą ustalenia zakresu pojęcia przymusu psychicznego w prawie karnym oraz jego relacji z innymi pojęciami o zbliżonych konotacjach. Trzy kolejne rozdziały poświęcone są funkcjom, jakie przymus pełni dzięki możliwym normatywnym reprezentacjom. Pracę poprzedza *Wprowadzenie*, w którym zawarto podstawy metodyczne podjętych badań, a wieńczy *Podsumowanie*, w którym zawarto główne ustalenia analizy badawczej prezentowanego problemu, w tym dokonano weryfikacji przyjętych hipotez. Konstrukcja pracy odpowiada metodzie wnioskowania od zagadnień ogólnych do coraz bardziej szczegółowych.

Rozdział I poświęcono analizie koncepcji pojęcia „przymus” na płaszczyźnie językowej, w filozofii ogólnej oraz w naukach społecznych. Obejmuje on koncepcje etymologiczne, filozoficzne, socjologiczne, pedagogiczne, psychologiczne, a także ogólne znaczenie prawne tego pojęcia. W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że różne nauki odmiennie definiują pojęcie „przymus”, co wynika z różnorodności celów, dla których definicje te są formułowane. Można jednak zauważyć, że definicje te wzajemnie na siebie oddziałują, co powoduje trudności w jednoznacznym ich odseparowaniu. Widać to zwłaszcza w relacji definicji językowych i prawnych, chociaż inne nauki także wpływają na prawny kontekst przymusu. W odniesieniu do kolejno wyodrębnionych w tym rozdziale nauk związki te kształtują się następująco:

1) Etymologia słowa „przymus” prowadzi nas do rozpoznania jego znaczenia jako „konieczność”, ta natomiast jest pojęciem powszechnie stosowanym w doktrynie prawa karnego w nazwach instytucji, które z teorii przymusu czerpią swój rodowód. Co więcej, przymus rozumiany w języku polskim jako presja wywierana na kogoś lub okoliczności zmuszające kogoś do czegoś, zakłada istnienie dwojakiego rodzaju źródeł zmuszenia kogoś do zachowania niezgodnego z jego wolą. Pierwsze z nich ma charakter podmiotowy (osobowy), bowiem do zmuszenia może dojść w wyniku specyficznego zachowania innej osoby, drugie zaś – charakter przedmiotowy, co oznacza że do zachowania niezgodnego z własną wolą może dojść w wyniku okoliczności zewnętrznych, np. z działania sił przyrody. To odróżnienie źródeł przymusu, z jakim mamy do czynienia w wielu współczesnych słownikach języka polskiego, niewątpliwie stało się kanonem pod wpływem teorii prawnych. Widać tu podobieństwo do źródeł stanu wyższej konieczności wpływającej na zakres odpowiedzialności karnej.

2) W perspektywie filozoficznej, dylemat determinizmu jest oczywiście nie do rozstrzygnięcia, a pytanie „Czy wolna wola istnieje?” przenosi się na grunt neuronauk poszukujących fizycznego korelatu woli w mózgu człowieka. Tu również nie odnajdujemy

jednoznacznych odpowiedzi, ponad fakt, że z trzecioosobowej perspektywy, jaką posługują się przedstawiciele tych nauk, trudno jest wolę udowodnić. Przyjęcie skrajnie redukcjonistycznej tezy, że wolna wola nie istnieje jest jednak na gruncie prawa karnego niedopuszczalne. Można stwierdzić, że wolność woli jest niemal powszechnie przyjmowanym warunkiem odpowiedzialności. Warunek ten pełni co najmniej dwie funkcje - stanowi ontyczną podstawę czynu ludzkiego (w świetle teorii naturalistyczno-kausalnych, finalnych, socjologicznych i mieszanych) oraz warunek wymagalności zachowania zgodnego z normą sankcjonowaną jako przesłanka zarzucalności czynu. Starając się zachować konieczny kompromis z ustaleniami neuronauk, należy uznać jako właściwą płaszczyznę dalszych dociekań w tym kierunku teorię emergentnego kompatybilizmu, który pozwala nauce prawa karnego operować kategorią czynu i winy w dotychczasowych ramach dyskusji nad ich istotą.

3) Perspektywa socjologiczna wpływa na prawnokarne definiowanie przymusu dzięki określeniu go jako fakt społeczny poddający się ocenie z punktu widzenia norm prawnych i jako rodzaj interakcji pozwalający dostrzec rolę podmiotu zmuszającego i podmiotu zmuszanego. Ujęcie socjologiczne dostrzega także kontekst indywidualny i grupowy przymusu, co daje podstawę prawnokarnej oceny różnych postaci zjawiskowych przymusu, związanych z liczbą podmiotów biorących w nim udział.

4) Przymus w znaczeniu pedagogicznym odnosi się głównie do procesów edukacyjnych, wychowawczych i organizacyjnych. Na tych płaszczyznach problematyka przymusu wchodzi w zakres rozważań z punktu widzenia prawa karnego nad granicami wychowawczego karcenia małoletnich, jak również zasad odpowiedzialności związanych z niewykonaniem rozkazu, wykonaniem rozkazu o treści przestępnej czy stanu ostatecznej potrzeby wojskowej.

5) Wolna wola, a tym samym odporność człowieka na przymus poddaje się psychologicznej interpretacji na co najmniej czterech płaszczyznach, takich jak intencjonalność, zdolność wizualizacji przyszłości, zdolność do samoregulacji (*self-reactiveness*) i zdolność do autorefleksji (*self-reflectiveness*). Psychologiczne ujęcie przymusu wchodzi w zakres psychologii i psychiatrii sądowej, ma zatem znaczenie praktyczne dla określenia elementów podmiotowych branych pod uwagę przy ocenie stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, a co za tym idzie wpływa na sądowy wymiar kary.

6) W naukach prawnych można klasyfikować przymus w świetle rozmaitych kryteriów. Jednym z nich jest właśnie zakres społecznego upoważnienia, a co najmniej przyzwolenia na stosowanie przymusu. Wówczas wyróżnić można przymus prawowity (w tym prawny) i przymus bezprawny. Najistotniejszy z punktu widzenia funkcji prawa karnego będzie z całą pewnością przymus bezprawny rozumiany jako stosowany samowolnie przez rozmaite podmioty w interesach

partykularnych zamachach na prawa i wolności innych w celu wywarcia wpływu na decyzję poszczególnych jednostek co do podjęcia określonego zachowania niezgodnego z wolą każdej z nich.

Rozdział II obejmuje omówienie kształtowania się teorii przymusu i jego odmian w nauce prawa karnego, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji w prawie rzymskim, w prawie kanonicznym, w systemie *common law* oraz w pomnikach prawa stanowionego w Europie i na ziemiach polskich. Rozdział ten obejmuje również aktualne kryteria odróżnienia poszczególnych form przymusu i operacjonalizację pojęcia przymus psychiczny. W wyniku analizy poszczególnych zagadnień wyłonił się następujący schemat ewolucji:

1) Pierwotnie refleksję nad przymusem podejmowano głównie w odniesieniu do prawa prywatnego, w kontekście kształtowania się wad oświadczenia woli. W prawie rzymskim spotykamy w tej materii zróżnicowanie pojęć oddających istotę przymusu. Są to *vis* i *metus* – pierwszy rozumiany jako siła fizyczna, drugi zaś jako obawa przed spełnieniem groźby. Dalsze wyjaśnienia dotyczące materii wadliwości woli znalazły się w prawie poklasycznym. Wówczas zaakcentowano znaczenie samej woli, a nie jej oświadczenia oraz odróżniono przymus fizyczny (*vis absoluta*) i psychiczny (*vis compulsiva*). Podział ten odzwierciedlał rozróżnienie braku woli od woli wadliwej. Po upadku Cesarstwa Rzymskiego dzięki działalności glosatorów i komentatorów w XI i XII wieku prawo rzymskie, a wraz z nim doktryna czynów popełnianych pod przymusem, odniosło wpływ na europejską kulturę prawną.

2) Recepcja prawa rzymskiego nie następowała wyłącznie w odniesieniu do krajowych porządków prawnych, ale w ogromnej mierze wpłynęła na rozwój prawa kanonicznego. Szczególną funkcję przymusu w prawie kanonicznym stanowi ochrona prawna zgody małżeńskiej. Należy jednak podkreślić, że prawo kanoniczne wyposażone jest także w przepisy prawnokarne. Szczególnie istotna jest tu kwestia funkcji przymusu w stosunku do zdolności podmiotu do ponoszenia odpowiedzialności za czyn. Przymus fizyczny w prawie kanonicznym uwalnia zatem całkowicie od odpowiedzialności karnej, przymus moralny zaś, nawet jedynie względnie ciężki (*metus relative gravis*), istotnie łagodzi taką odpowiedzialność.

3) Prawo kanoniczne wpłynęło nie tylko na europejską kulturę prawa stanowionego, ale również na panujący do dziś w krajach anglosaskich system *common law*, w którym wyróżnia się dwie odmiany przymusu ze względu na źródło niebezpieczeństwa (*duress by threat* i *duress of circumstances*). Źródłem pierwszego jest groźba, drugiego zaś okoliczności, co oznacza, że w pierwszym przypadku przyczyną jest zachowanie człowieka, w drugim zaś faktyczna sytuacja przymusowa. Instytucja przymusu wyłączającego winę sprawcy czynu zabronionego w systemie *common law* różni się w poszczególnych jurysdykcjach pod względem zakresu przesłanek jego

zastosowania. Są one jednak zgodne ze sobą w podstawowym zakresie. Zagrożenie musi być odebrane w percepcji sprawcy jako realne, bezpośrednie i wywołać obawę utraty życia lub zdrowia. Zagrożenia nie da się inaczej uniknąć, jak tylko przez popełnienie czynu zabronionego, a sprawca nie przyczynił się dobrowolnie do powstania przymusu. W takiej postaci przymus zbliża się do ujęcia go w polskiej doktrynie prawa karnego.

4) Koncepcje przymusu w polskiej doktrynie prawa karnego rodziły się za pośrednictwem pierwszych aktów prawa stanowionego w Europie, przede wszystkim zaś ustaw państw zaborców. Kodyfikacja Polski Odrodzonej (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. - Kodeks karny - Dz.U. 1932 nr 60 poz. 571) posługiwała się pojęciem przymusu nieodpornego, wywołując w ten sposób zagorzałą dyskusję autorytetów naukowych tamtej epoki. Odcinając się od powstałych przy tym wątpliwości interpretacyjnych ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny (Dz.U. 1969 nr 13 poz. 94) i ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553) pominęły całkowicie kwestie przymusu. Stracił on swój normatywny charakter. Mimo pominięcia w przepisach ogólnych kwestii przymusu, kategoria ta pozostała jednak nadal żywa w świadomości prawnej, nastroczając przy tym wiele trudności polskiej doktrynie i judykaturze, wielu dowolnych interpretacji, w dużej mierze intuicyjnych. Taki stan rzeczy doprowadził do nawarstwienia się wielu kryteriów odróżnienia poszczególnych form przymusu, z czego największy problem sprawiało pytanie, czy *vis absoluta* i *vis compulsiva* odpowiadają bezpośrednio przymusowi fizycznemu i psychicznemu.

W wyniku przeprowadzonej konceptualizacji ustalono, że *vis absoluta* możliwa jest wyłącznie przy zastosowaniu przymusu fizycznego, a *vis compulsiva* – zarówno fizycznego, jak i psychicznego. Funkcje obydwu pojęć są zupełnie inne. Pierwsze z nich określa zakres i intensywność przymusu, drugie zaś jedynie formę i zastosowane środki.

Przymus psychiczny umiejscowiono zatem w strukturze przymusu kompulsywnego przy czym *vis compulsiva* jest pojęciem szerszym od pojęcia przymusu psychicznego i jedynym właściwym dla określenia zakresu odpowiedzialności za czyn popełniony w sytuacji przymusowej. Przymus psychiczny natomiast jest formą lub zamierzonym przez sprawcę rezultatem zachodzącym w sferze psychicznej (motywacyjnej) zmuszanego. Okoliczność, że oddziaływanie psychiczne jest bardziej skuteczne przy jednoczesnym zastosowaniu środków fizycznych, nie zmienia faktu, że przymus psychiczny jest samoistnym środkiem, a jednocześnie specyficznym efektem (narzucenie określonej motywacji) zachodzącym w stronie podmiotowej osoby zmuszanej.

W wyniku konceptualizacji wskazano również istotne elementy przymusu psychicznego w prawie karnym, jak cel, środki, czas i rezultat:

1) Celem przymusu psychicznego jest uzyskanie uległości innej osoby.

2) Typowym środkiem realizacji przymusu psychicznego jest groźba, nie jest ona jednak środkiem jedynym. Do środków tych zaliczamy również przemoc - zwłaszcza psychiczną, podstęp, a w niektórych sytuacjach również psychomanipulację, która w kontekście znamion ustawowych przestępstwa może być realizowana jako podstęp, wprowadzenie w błąd lub wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji, czy wykorzystanie stosunku zależności.

3) Realizacja przymusu psychicznego jest możliwa do ostatniego momentu, w którym jest możliwe wywarcie wpływu na inną osobę. Moment podjęcia przez nią decyzji o zachowaniu zgodnym lub niezgodnym z prawem jest ostatnim momentem realizacji przymusu psychicznego.

4) Do istoty przymusu psychicznego w znaczeniu prawa karnego skutek zasadniczo nie jest wymagany. Przymus zaistnieje również wtedy, gdy osoba zmuszana nie podda się woli zmuszającego. Skutek może natomiast stanowić znamię ustawowe, od którego zależeć będzie dokonanie przestępstwa. W takiej sytuacji, jeśli skutek nie nastąpi, można mówić o usiłowaniu przymusu psychicznego.

Wyniki konceptualizacji pozwoliły stworzyć definicję operacyjną przymusu psychicznego, zgodnie z którą jest on **bezprawnym środkiem psychologicznego nacisku na decyzję woli osoby zmuszanej (formą lub sposobem zachowania przestępnego), a jednocześnie specyficznym rezultatem zachodzącym w sferze psychicznej zmuszanego w postaci podjęcia decyzji woli niezgodnej z wolą wewnętrzną w wyniku narzucenia przez zmuszającego określonej motywacji. W przeciwieństwie do środków oddziaływania za pomocą przymusu psychicznego, które mają zawsze bezprawny charakter, rezultat w postaci decyzji woli osoby zmuszanej może być ukierunkowana na popełnienie czynu zabronionego lub podjęcie zachowania prawnie irrelewantnego.** Tak określona definicja pozwoliła poddać weryfikacji dalsze założenia teoretyczne rozpatrywane na różnych płaszczyznach podejmowanych w kolejnych rozdziałach prezentowanej pracy.

Rozdział III stanowi próbę rozstrzygnięcia relacji terminologicznych pomiędzy pojęciem przymusu psychicznego a innymi pojęciami o zbliżonych konotacjach. Są to pojęcia takie jak przemoc, w szczególności zaś przemoc psychiczna, groźba, podstęp, wpływ społeczny, psychomanipulacja i „pranie mózgu”. Pojęcie przymusu psychicznego w różnym stopniu posiada wspólny zakres znaczeniowy z wyżej wymienionymi pojęciami, jednak zakresy te różnią się od siebie. Dzięki pogłębionej analizie literatury przedmiotu relacje te ustalono następująco:

1) Relacja między przemocą a przymusem ma charakter zależny od przyjętej koncepcji przemocy. W definicji przymusu akcentuje się jednak element wolicjonalny, a w określeniach przemocy - samo zachowanie. W kontekście prawnokarnym posłużenie się przemocą wobec

określonej osoby ma na celu wymuszenie na niej realizacji określonej woli sprawcy tej przemocy i określone zachowanie ofiary tej przemocy. Przemoc jest zatem jednym z podstawowych środków bezprawnego przymusu. Jako środek zmuszania jest w każdej swej postaci subiektywnie nastawiona na uniemożliwienie bądź przełamanie oporu, obiektywnie zaś zdalna do tego celu. Należy zwrócić szczególną uwagę na całą gamę odmian przemocy psychicznej, z których każda może stanowić środek zmuszania.

2) Groźba jako środek przymusu psychicznego pełni zasadniczą rolę w kształtowaniu sytuacji przymusowej za pomocą oddziaływania psychicznego. Należy podkreślić, że funkcję środka przymusu psychicznego pełni groźba w szerokim znaczeniu, czyli groźba bezprawna. Dla realizacji funkcji środka przymusu psychicznego nie ma znaczenia, czy groźba stanowi znamię sposobu zachowania przestępnego, czy też stanowi czynność wykonawczą, jak w przypadku groźby karalnej.

3) Podstęp również wpływa na ukierunkowanie decyzji woli w kierunku określonym przez jego autora. Element przymusu występuje tu zatem co najmniej w postaci zmuszania do znoszenia określonej sytuacji, czyli zgodnie z ujęciem słownikowym do wykazania tolerancji do kogoś lub czegoś. Podstęp ze swej natury nie wymaga zaistnienia obawy, nie wymaga zatem również oporu. W takiej sytuacji przymus możemy nazwać niesymetrycznym (pozbawionym typowej dla przymusu reakcji). W przypadku podstępnego doprowadzenia innej osoby do określonego zachowania zamiast zewnętrznego oporu może pojawić się wewnętrzny bunt. Występuje on zwykle z chwilą uświadomienia przez ofiarę rzeczywistej sytuacji, w jakiej podjęła ona niekorzystną dla siebie decyzję i objawić się w postaci ujemnego przeżycia, często odczuwanego jako upokorzenie.

4) Wpływ społeczny może, ale nie musi stanowić środka przymusu. Dopiero w przypadku, gdy przybierze postać perswazji lub manipulacji, której celem jest narzucenie motywów określonego zachowania przy jednoczesnym znacznym ograniczeniu autonomii woli adresata poprzez stosowanie nieetycznych metod, ocena prawna takiej procedury jest w pełni uzasadniona, aczkolwiek tylko i wyłącznie w odniesieniu do określonych normatywnie konstrukcji (np. podżeganie, podstęp), gdyż samo pojęcie wpływu społecznego (perswazji czy manipulacji) nie należy do pojęć języka prawnego.

5) Psychomanipulacja jest kwalifikowaną odmianą wpływu społecznego, zatem może, ale nie musi stanowić środka przymusu psychicznego. Siła jej oddziaływania jest stopniowalna, dlatego na jej prawnokarną ocenę wpływać będą skutki, do jakich w konkretnym przypadku doprowadzi. Psychomanipulacja jako dość złożona, lecz z góry zaplanowana procedura może przybrać postać przymusu psychicznego. Aby był to przymus prawnokarnie relewantny, powinien

dać się zakwalifikować pod konkretny zestaw znamion ustawowych. Zazwyczaj będą to znamiona czynnościowo-skutkowe, np. „doprowadza” z jednoczesnym sposobem zachowania sprawcy za pomocą podstępu.

6) „Pranie mózgu” przypomina kombinację przymusu fizycznego z psychicznym, z naciskiem na ten pierwszy. Z przymusem psychicznym zastosowanym z użyciem technik prania mózgu będziemy mogli w prawie karnym mieć do czynienia tylko wówczas, gdy techniki pokryją się z realizacją znamion ustawowych poszczególnych typów przestępstw. Zazwyczaj przybiorą wówczas znamiona sposobu zachowania sprawcy, z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej.

Rozdział IV poświęcony jest funkcjom, jakie pełni przymus psychiczny przyjmując w różnym stopniu postać różnych możliwych reprezentacji normatywnych stanowiących ogólne instytucje prawa karnego. Są to instytucje takie jak obrona konieczna, stan wyższej konieczności, rozkaz przełożonego, stan ostatecznej potrzeby wojskowej podżeganie, prowokacja, sprawstwo kierownicze, sprawstwo polecające i usiłowanie przymusu psychicznego. W rozdziale tym ujęto także zagadnienie przymusu psychicznego jako elementu wychowawczego karcenia małoletnich, mimo że zakres jego przesłanek ma niemal wyłącznie doktrynalny charakter. Z uwagi jednak na funkcję wyłączenia bezprawności, względnie pierwotnej legalizacji czynu, jaką pełni, postanowiono włączyć je do rozważań dotyczących konstrukcji ogólnych prawa karnego.

Przymus psychiczny w różnym stopniu stanowi element wyżej wymienionych instytucji:

1) *Vis compulsiva* (w tym przymus psychiczny) stanowi historyczne *ratio legis* obrony koniecznej. W aktualnym kształcie prawnym tej instytucji uzasadnienie to ma znaczenie wyłącznie pomocnicze z powodu minimalnie określonych znamion strony podmiotowej (świadomość i wola obrony) i prawdopodobnie wiąże się ze znamieniem jej konieczności. Większego znaczenia przymusu psychicznego można upatrywać jako przesłanki anormalnej sytuacji motywacyjnej przy przekroczeniu granic obrony koniecznej mającej wpływ na umniejszenie winy lub uchylenie karalności.

2) Przymus psychiczny stanowi również jedno z uzasadnień stanu wyższej konieczności. Podmiotowe przesłanki konieczności poświęcenia dobra prawnego dla ratowania innego odgrywają równie istotne znaczenie, co przedmiotowe. Sam przymus psychiczny poświęcenia dobra dla ratowania innego nie stanowi okoliczności wyłączającej przestępność czynu lub umniejszającej winę, dopiero odniesienie sytuacji przymuszającej do normatywnie określonych granic stanu wyższej konieczności może stanowić podstawę do wyłączenia lub umniejszenia odpowiedzialności karnej.

3) Istota wyłączenia odpowiedzialności karnej z tytułu rozkazu opiera się w dużym stopniu na kategorii przymusu kompulsywnego. Ze względu na obowiązek posłuszeństwa wobec

rozkazodawcy specyficznie kształtuje się stan psychiczny adresata rozkazu mogący stanowić okoliczność rzutującą na stopień zawinienia lub wymiar kary, gdy przez wykonanie rozkazu realizuje on znamiona przestępstwa, a ustawa karna nie wymaga bezwzględnego posłuszeństwa. Nie każdy jednak rozkaz jest wykonywany pod przymusem w znaczeniu prawnokarnym. Zwykła dyscyplina wojskowa opiera się wszak na posłuszeństwie.

4) Przymus psychiczny nie stanowi istotnego elementu stanu ostatecznej potrzeby. Nie można bowiem za bezprawny uznać przymus, do którego uprawniony jest żołnierz przełożony w celu wymuszenia posłuchu względem niesubordynowanego żołnierza niższego stopniem. Przymus psychiczny może jednak stanowić uzasadnienie dla okoliczności umniejszającej winę żołnierza przekraczającego granice tego kontratypu ze względu na trudne warunki, w jakich podejmował on decyzję o zastosowaniu takich, a nie innych środków wymuszenia posłuchu dla rozkazu.

5) Nie każdy przymus w wychowaniu małoletnich będzie stanowił przymus kompulsywny w znaczeniu prawnokarnym. Na karcenie można spojrzeć z dwóch przeciwstawnych perspektyw – może mieć ono charakter bezprawny albo być podejmowane *cum animo corrigendi*. W pierwszym przypadku, jeśli przymus ukierunkowany jest na popełnienie przez nieletniego czynu karalnego, w grę wchodzi podżeganie lub sprawstwo polecające (w zależności od typu faktycznej relacji zachodzącej w stosunku do sprawcy). Mając na uwadze możliwe formy współdziałania przestępnego, należy pamiętać również o tym, że na podstawie art. 53 § 2 k.k. popełnienie czynu wspólnie z nieletnim stanowi okoliczność obciążającą przy wymiarze kary. Druga perspektywa dotyczy rodzica (opiekuna prawnego), który realizując karcenie *cum animo corrigendi*, staje w obliczu szczególnej sytuacji motywacyjnej - sytuacji przymuszającej. W związku z pozanormatywnym charakterem tzw. kontratypu wychowawczego karcenia małoletnich stanowiącego wyłącznie doktrynalny typ uzasadnienia niektórych sytuacji możliwych w związku z wychowaniem i sprawowaniem nad nimi opieki, granica odpowiedzialności w tym zakresie powinna być każdorazowo ustalana w oparciu o aktualnie obowiązujące podstawy normatywne, tzn. zakaz lub nakaz wynikający z normy sankcjonowanej i kolizję dóbr określoną jako stan wyższej konieczności z art. 26 k.k. z zachowaniem wszystkich warunków określonych w tym przepisie.

6) Przymus psychiczny z reguły nie stanowi elementu podżegania, choć w określonych warunkach jest to możliwe. Podżegacz zmierza różnymi sposobami do narzucenia swoich motywów postępowania innej osobie. Z pewnością, każda forma jest jakimś sposobem uwarunkowania decyzji sprawcy wykonawczego, ale nie każde uwarunkowanie przyjmuje postać przymusu psychicznego. Dlatego też sprawca podżegania może, ale nie musi posługiwać się takim przymusem. Element ten pojawia się tylko w specyficznej formie podżegania, jaką jest groźba (szantaż, zmuszanie), będącej

jednocześnie (oprócz przemocy) najbardziej intensywną postacią wpływu społecznego. Z uwagi na identyczność strony przedmiotowej prowokacji z podżeganiem uwagi dotyczące przymusu psychicznego w ramach nakłaniania do popełnienia czynu zabronionego pozostają w tym przypadku aktualne.

7) Nie można wprawdzie wykluczyć możliwości zaistnienia przymusu psychicznego jako elementu sprawstwa kierowniczego w jakimś wyjątkowym przypadku, ale może to mieć miejsce tylko przy spełnieniu rygorystycznych warunków, jak bezpośredniość i rzeczywistość zagrożenia bezpośredniego wykonawcy powołującego się na przymus, konieczność podjęcia przez niego czynu, kolizja dóbr i ich proporcjonalność. Przymus psychiczny nie ma praktycznego zastosowania, jeśli nie pokrywa się z inną normatywnie określoną reprezentacją. Możliwy jest jednak zbieg sprawstwa kierowniczego z innymi formami przestępnymi, które taką reprezentację już stanowią, np. z podżeganiem czy sprawstwem polecającym, jak również ze znamionami strony przedmiotowej różnych przestępstw rodzajowych, jak przemoc, groźba karalna, czy podstęp.

8) Przymus psychiczny stanowi istotę sprawstwa polecającego jako istotny wskaźnik uzależnienia osobistego poleceniobiorcy od poleceniodawcy. Uzasadnieniem tej tezy jest powszechne w doktrynie i orzecznictwie przekonanie, że polecenie popełnienia czynu zabronionego jest czymś więcej niż nakłanianie, a stopień uzależnienia sprawcy wykonawczego od polecającego powinien obejmować wyłącznie silną presję uniemożliwiającą wykonawcy swobodne podjęcie decyzji, co stanowi typowy dla przymusu psychicznego element subiektywny. W zakresie przedmiotowym nie jest istotny ani typ relacji pomiędzy poleceniodawcą a poleceniobiorcą, ani forma wydania polecenia, mogą one mieć charakter sformalizowany lub nie. Istotny natomiast jest czas wydania polecenia, które musi poprzedzać podjęcie czynności przez sprawcę wykonawczego, aby możliwe było wykazanie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy poleceniem a wykonaniem.

9) Przymus psychiczny da się usiłować, co dotyczy sytuacji, w których przyjmuje on postać zespołu znamion ustawowych określających skutek. Usiłowanie udolne przymusu psychicznego jest zatem możliwe wówczas, gdy potencjalny wykonawca czynu nie podejmie jeszcze żadnych czynności i zachowuje zdolności do stawienia oporu (nie podjął jeszcze własnego zamiaru, albo własnej decyzji o naruszeniu reguł ostrożności i występuje u niego anormalna sytuacja motywacyjna), jak również przy założeniu, że środki przymusu będą zdadne do jego przełamania. W przeciwnym razie można mówić co najwyżej o usiłowaniu nieudolnym.

Rozdział V zawiera analizę sytuacji, w których możliwe jest przypisanie znamion ustawowych odwołujących się do przymusu psychicznego. Rozważania zogniskowano na problematyce znamion kierunkowych, znamion czynności wykonawczej, ze szczególnym

uwzględnieniem znamion czynnościowo-skutkowych, a także znamion sposobu zachowania sprawcy. W wyniku analizy wykazano, że poszczególne znamiona ustawowe zwykle nie stanowią reprezentacji normatywnej przymusu psychicznego, jednak nabierają takiego znaczenia w zespołach znamion, jak w poniższych przykładach:

1) Znamię kierunkowe („w celu zmuszenia”, „w celu wywarcia wpływu”) nie jest samoistną przesłanką przymusu psychicznego. W realizacji tego celu sprawca podejmuje przewidziane w poszczególnych dyspozycjach środki. Jeśli nie są to środki (sposoby popełnienia czynu) mówiące wprost o przymusie, jak przemoc, groźba bezprawna, czy podstęp, mogą być inne, równie skuteczne do osiągnięcia zamierzonego celu (np. wzięcie lub przetrzymywanie zakładnika – art. 252 § 1 k.k.).

2) Inaczej jest w przypadku czynności sprawczej, która taki cel sama w sobie zakłada. Funkcja czasownikowa „wywiera wpływ” pozwala założyć, że z czynności tej powinien wyniknąć skutek w postaci faktycznie wywartego wpływu. Podobnie jest w przypadku czynności sprawczej określonej czasownikiem „wyłudza”. Jeszcze inaczej jest w przypadku znamienia czynnościowego „zmusza” oraz „znęca się”. Obie funkcje czasownikowe nie zakładają konieczności osiągnięcia skutku, do którego zmierza podmiot zmuszający. Skutek może stanowić jednak element opisu czynów zabronionych w typach kwalifikowanych przestępstw polegających na znęcaniu się (zob. art. 207 § 3 k.k.).

4) Podobnie jak w przypadku znamienia „doprowadza”, treść znamienia czynnościowego „dopuszcza się” lub „powoduje”, nabiera sensu dopiero w połączeniu ze znamieniem skutku. Są to znamiona czynnościowo-skutkowe, których treść zależna jest od realizacji określonego w ustawie sposobu zachowania się sprawcy lub szczególne okoliczności. Dla zagadnienia przymusu psychicznego ma to znaczenie o tyle, że jeśli przyjmuje on postać normatywną jakiegokolwiek zespołu znamion, w którym czynność sprawcza jest określona w ten sposób, to ciężar jego uzasadnienia przenosi się z jednej strony na konkretny skutek (np. obcowanie płciowe, próba samobójcza, rozporządzenie mieniem), który sprawca zmierza osiągnąć, z drugiej zaś na znamiona sposobu zachowania sprawcy (przemoc, groźba bezprawna, podstęp) lub określające szczególną okoliczność, np. gdy osoba pokrzywdzona z uwagi na stan bezradności, krytycznego położenia, zaufanie jakim darzy sprawcę, czy brak zdolności do wyrażenia prawnie skutecznej zgody, nie stawia oporu, bądź opór jest nieuzasadniony.

5) Znamiona sposobu zachowania się sprawcy nie są samoistnym elementem przymusu psychicznego. Na przykład przemoc, jeśli stanowi znamię przestępstwa, chociażby ukryte, nie świadczy o zastosowaniu przymusu, a jedynie o zastosowaniu przemocy (np. umyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – art. 156 § 1 k.k.). Podobnie groźba (np. groźba

karalna – art. 190 k.k.) nie musi być środkiem zmuszania, jeśli nie jest sprzęgnięta z celem zmuszania lub czynnością sprawczą polegającą na zmuszaniu, wywieraniu wpływu, czy doprowadzaniu do określonego skutku. Warto również pamiętać, że znamiona sposobu mogą mieć tzw. ukryty charakter, tzn. nie występują one w dyspozycji wprost, jednak oczywiste jest, że bez któregokolwiek z nich czynność sprawcza nie byłaby możliwa, np. trudno sobie wyobrazić, że „pozbawienie człowieka wolności” może nastąpić bez użycia przemocy, groźby bezprawnej, czy podstęp. Również w takiej sytuacji mówimy o zaistnieniu przymusu fizycznego lub psychicznego.

Rozdział VI obejmuje omówienie odpowiedzialności karnej za czyny popełnione z użyciem i pod wpływem przymusu psychicznego zarówno osoby stosującej przymus, jak i podmiotu zmuszanego. Stanowi analizę elementów subiektywnego nastawienia sprawcy oraz ich znaczenie dla istnienia bądź braku wymagalności zachowania się zgodnie z normą prawną. Poruszono w nim również problem indywidualizacji odpowiedzialności karnej osoby stosującej przymus i przymuszanej. Najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy można sprowadzić do następujących kwestii:

1) Dla zaistnienia przymusu psychicznego istotne znaczenie mają elementy subiektywnego nastawienia sprawcy, zarówno stosującego przymus, jak i tego, który pod wpływem przymusu popełnia czyn zabroniony. Jeśli przymus psychiczny stanowi element jakiegokolwiek reprezentacji normatywnej, to wymagane jest istnienie świadomości w stopniu i znaczeniu wymaganym dla tej reprezentacji. Charakterystyczna jest wzajemna zależność woli i świadomości osoby stosującej przymus psychiczny i osoby, wobec której przymus jest stosowany.

2) Wola jako możliwość alternatywnego zachowania się stanowi podstawę wymagalności zachowania zgodnego z prawem, a tym samym przesłanki zarzucalności. Wymagalność jest przesłanką nie poddającą się stopniowaniu. Zachowanie podmiotu zgodnie z normą sankcjonowaną, jest albo wymagalne, albo nie. Należy przy tym podkreślić, że zachowanie podjęte pod wpływem przymusu psychicznego nie oznacza, że wola jako czynnik determinujący została całkowicie wyłączona. Wręcz przeciwnie, założyć można, że leżała u podstaw takiej, a nie innej decyzji sprawcy. W sytuacji przymusu psychicznego wyłączona jest jedynie swoboda podjęcia decyzji. Brak wymagalności oznacza zatem nie tyle brak woli, co jej niezgodność z wolą przymuszającego, czyli ograniczenie swobody decydowania. Jest to wystarczająca przesłanka wyłączenia lub umniejszenia winy. Okoliczności znoszące taką wymagalność dotyczą w głównej mierze osób działających pod przymusem, jednak nie można wykluczyć sytuacji, w której sprawca posługujący się nim sam również jest zmuszony do takiego, a nie innego zachowania, możliwe bowiem jest przymuszanie do stosowania przymusu.

3) W przypadku osób działających pod przymusem, inaczej niż u stosujących przymus, mogą się zdarzyć takie sytuacje, których byt przymusu psychicznego nie zależy od świadomości odbiorcy. Mowa o podstępnie jako sposobach realizacji przymusu psychicznego bez udziału świadomości po stronie jego adresata. Warto tu również wspomnieć o metodach głębokiej psychomanipulacji, które można analizować w perspektywie tychże znamion. Dlatego też świadomość podlegania przymusowi nie jest bezwzględnie wymagana w chwili popełnienia czynu. Wystarczy natomiast, jeśli sytuacja ta z perspektywy czasu zostanie uświadomiona (zwerbalizowana) i uzasadniona przez przymus.

4) Urojenie przez sprawcę, że znajduje się w sytuacji przymuszającej co do zasady wyłącza możliwość powołania się na przymus. Urojenie zamachu lub niebezpieczeństwa nie pozwala na zastosowanie obrony koniecznej, czy poświęcenie dobra, powodować może jedynie możliwość powołania się na art. 29 k.k. regulujący instytucję błędu co do okoliczności wyłączającej bezprawność lub winę. Instytucja ta nie stanowi cech przymusu psychicznego, ale określa sytuację, która może być jego efektem. Zarówno zamach, jak i niebezpieczeństwo mogą być bowiem podstępnie upozorowane przez innego sprawcę. Jeżeli natomiast urojenie dotyczy znamienia ustawowego danego typu przestępstwa, które jest powiązane z zastosowaniem przymusu psychicznego, np. przez nadużycie zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia, można mówić o usiłowaniu nieudolnym takiego przestępstwa, co oznacza, że przymus psychiczny wówczas nie zachodzi.

5) Na zakres odpowiedzialności karnej w znacznym stopniu wpływa motywacja sprawcy przymusu psychicznego, szczególnie ta, która stanowi znamię ustawowe jego normatywnych reprezentacji i stanowi szczególne zabarwienie umyślności. Znaczenie motywacji dla zakresu odpowiedzialności sprawcy przymusu może mieć również związek zarówno z okolicznościami wyłączającymi lub umniejszającymi winę, jak również okolicznościami wyłączającymi bezprawność czynu. Może stanowić jedną z przesłanek karygodności i wpływać na wymiar kary.

6) Zdolność do podjęcia decyzji woli osoby przymuszanej do popełnienia czynu zabronionego wprawdzie istnieje, jednak ze względu na anormalną sytuację motywacyjną wynikającą z braku możliwości oporu wobec przymusu stanowić może o braku wymagalności zachowania się zgodnego z prawem, a tym samym negatywnej przesłance zawinienia.

7) Z uwagi na powszechność przymusu w różnych jego odmianach rozszerzenie katalogu okoliczności powodujących anormalną sytuację motywacyjną o niczym nieograniczony zbiór sytuacji przymuszających byłoby zabiegiem o katastrofalnych skutkach. Aby funkcja gwarancyjna nie doznała uszczerbku, konieczne jest sklasyfikowanie przymusu pod określoną ustawowo okoliczność stanowiącą negatywną przesłankę winy. Jeżeli jest to niemożliwe, to znaczy że przymus

taki jest dla samego faktu zawinienia obojętny, może co najwyżej wpłynąć na ocenę strony podmiotowej przestępstwa jako szczególna sytuacja motywacyjna.

8) O istnieniu przymusu zadecyduje każdorazowo tzw. negatywny element subiektywny w postaci braku zgody osoby zmuszanej. Nie oznacza to, że taka zgoda nie może być wyrażona w formie zewnętrznej, na wzór wadliwego oświadczenia woli, gdy jest ono niezgodne z wolą wewnętrzną. Chodzi zatem o brak zgody wewnętrznej. W przypadku środków przymusu, takich jak podstęp czy psychomanipulacja, zgoda sprawcy wykonawczego jest prawnie irrelevantna z uwagi na brak rozeznania zamiarów stosującego te środki. Jeśli natomiast przymus przyjmie postać sprawstwa polecającego brak skuteczności zgody poleceniobiorcy wynika z uzależnienia osobistego od poleceniodawcy.

9) Na brak zgody stanowiącej element przymusu psychicznego z reguły nie można powołać się w sytuacji, gdy sprawca wykonawczy sam sprowadził na siebie niebezpieczeństwo poddania się woli przymuszającego, w zasadzie powinna być negatywna, chyba że zachodzi szczególna okoliczność, w której samonarażenie się jest nieświadome, np. w przypadku poddania się przymusowi psychicznemu w sektach destrukcyjnych, gdzie techniki werbunku lub psychomanipulacji będące środkami tego przymusu opierają się na metodzie kamuflażu. Umyślne lub lekkomyślne narażenie się na niebezpieczeństwo co do zasady wyłącza możliwość powołania się na przymus psychiczny wyłączający lub umniejszający winę.

10) Przymus psychiczny nie stanowi okoliczności samoistnie wyłączającej winę. Aby spełniać tę funkcję, musi on przybrać postać jakiegokolwiek reprezentacji normatywnej, która uwzględnia możliwość powołania się anormalną sytuację motywacyjną. Nie wyłącza winy przymus psychiczny, jeśli jego normatywna reprezentacja wyklucza taką możliwość. Z sytuacją taką mamy do czynienia w świetle art. 26 § 4 k.k. Zgodnie z tym przepisem nie można się powołać na stan wyższej konieczności wyłączający winę, jeśli sprawcą jest osoba powołana do szczególnej ochrony dobra nawet z narażeniem się na niebezpieczeństwo osobiste. Szczególna sytuacja motywacyjna takiego sprawcy nie jest wystarczającym uzasadnieniem okoliczności wyłączającej winę.

11) W związku z tym, że przymus psychiczny może przybrać różne stopnie natężenia, znaczenia nabiera jego funkcja modelująca wymiar kary. W zależności od tego, w jaki sposób zniekształca sytuację motywacyjną sprawcy, powoduje możliwość umniejszenia, a nawet odstąpienia od wymierzenia kary. Niezależnie od reprezentacji normatywnych przymusu psychicznego modyfikujących odpowiedzialność karną, umniejszenie winy jest możliwe na podstawie uwzględnienia przymusu psychicznego jako treści podmiotowych kwantyfikatorów szkodliwości społecznej czynu z art. 115 § 2 k.k., motywacji zachowania sprawcy jako przesłanki wpływającej na wymiar kary na podstawie art. 53 § 2 k.k., a także jako szczególnie uzasadnionego

przypadku umożliwiającego nadzwyczajne złagodzenie kary na podstawie art. 60 § 2 k.k..

12) W związku z możliwością zaistnienia przymusu psychicznego w wieloosobowych konfiguracjach, należy opowiedzieć się na rzecz zasady ograniczonej akcesoryjności, która nie wyklucza odpowiedzialności sprawcy stosującego przymus psychiczny nawet w sytuacji, gdy sprawca przymuszany nie podjął się wykonania czynu, ale daje możliwość stopniowania odpowiedzialności w zależności od stadium realizacji czynu zabronionego, co niewątpliwie wpływa na jego społeczną szkodliwość.

W oparciu o powyższe wnioski potwierdzono hipotezę ogólną: „Przymus psychiczny mimo pozaustawowego charakteru istotnie wpływa na stosowanie wielu instytucji prawa karnego i kształtuje treść wielu znamion ustawowych. Powodem tego stanu rzeczy jest nieodłączny udział elementów podmiotowych w zakresie przesłanek poszczególnych instytucji i znamion”.

Podsumowując, pojęcie przymusu psychicznego jest teoretycznoprawną konstrukcją, która ze względu na swój pozanormatywny charakter nie ma charakteru samoistnego, lecz stanowić może element, czy chociażby uzasadnienie określonej instytucji. Sprawia to, iż funkcje przymusu psychicznego są w istocie wyznaczone przez ogólne zadania tychże instytucji. Nie oznacza to jednak tożsamości funkcji poszczególnych materialnych regulacji Kodeksu karnego z funkcjami przymusu psychicznego. Jeśli wyłączają one winę, to w odniesieniu do przymusu można mówić co najwyżej o *quasi* – funkcjach winy. Przykładowo, na gruncie art. 1 § 3 k.k. wina pełni funkcję legitymizującą odpowiedzialność karną i w tym ujęciu stanowi instrument weryfikujący, czy należy postawić sprawcy zarzut, czy też ze względu na to, że nie można było wymagać od niego zachowania zgodnego z prawem, nie ma podstaw do stosowania wobec niego represji karnej. Przymus psychiczny jako pozanormatywny kwantyfikatory pełni w takim przypadku funkcję *quasi* – legitymizującą. Druga funkcja winy ma swoje źródło w art. 53 § 1 k.k., zgodnie z którym dolegliwość kary nie może przekraczać stopnia winy. Jest to limitująca funkcja winy polegająca na określeniu nieprzekraczalnej granicy represji karnej. Przymus psychiczny jako okoliczność powszechnie wiązana z anormalną sytuacją motywacyjną stanowiąca negatywną przesłankę zarzucalności pełni zatem funkcję *quasi* – limitującą. Wina pełni także funkcję gwarancyjną, gdyż odpowiedzialność karną ponieść może tylko taka osoba popełniająca czyn zabroniony, której można ją przypisać. Przymus psychiczny jako okoliczność wpływająca na sytuację motywacyjną podmiotu, któremu czyn się zarzuca pełni zatem funkcję *quasi* – gwarancyjną.

Funkcje przymusu psychicznego wynikają z poszczególnych instytucji prawa karnego, zarówno ogólnych, jak i znamion ustawowych poszczególnych typów przestępstw. Nie stanowi on jednak instytucji tożsamej z jego normatywnymi reprezentacjami. Charakter i zakres przymusu psychicznego kształtuje się osobno dla każdej z nich. Jest to główny powód, dla którego przymus

ten należy traktować wyłącznie jako argument pomocniczy w doktrynalnej, czy sądowej wykładni przepisów prawa karnego. Jest to jednocześnie argument sprzyjający realizacji podstawowych funkcji prawa karnego w zakresie odpowiedzialności za czyn zabroniony.

Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Jestem autorką łącznie 63 publikacji o charakterze naukowym (2 kolejne znajdują się w druku), z czego 56 zostało opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora. Zostały one wykazane w załączonym Wykazie osiągnięć naukowych. Na dorobek po uzyskaniu stopnia naukowego składają się: 2 monografie, 38 rozdziałów w monografiach naukowych i materiałach konferencyjnych, 16 publikacji w czasopismach naukowych (10 artykułów, 5 sprawozdań i 1 recenzja). Ponadto byłam współredaktorem naukowym 5 monografii wieloautorskich, w tym jednej w dwóch wersjach językowych (łącznie 6 pozycji książkowych). W skład mojego dorobku wchodzi również inne – nieujęte w Wykazie osiągnięć naukowych ze względu na swój popularyzatorski charakter - drobniejsze formy publikacji, jak wprowadzenia (5), hasła encyklopedyczne (25) oraz wykaz dorobku naukowego do księgi jubileuszowej (1).

Wyniki moich badań prezentowane były także w trakcie konferencji naukowych, w tym o charakterze międzynarodowym. Po otrzymaniu stopnia doktora uczestniczyłam w około 35 konferencjach, z czego w 22 był to udział czynny (referaty, głos w dyskusji plenarnej, moderator panelu). Szczegółowy wykaz wystąpień obejmuje załączony Wykaz osiągnięć naukowych.

Po uzyskaniu stopnia doktora moje zainteresowania badawcze skupiały się przede wszystkim wokół kilku zasadniczych zagadnień takich jak:

- prawnokarne i kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych
- prawnokarne i kryminologiczne aspekty różnorodnych form przemocy psychicznej
- prawnokarna ochrona dóbr indywidualnych
- prawnokarna ochrona zwłok ludzkich,

Poniższa prezentacja obejmuje jedynie najważniejsze publikacje, które ukazały się po uzyskaniu stopnia doktora.

Pierwszym z moich zainteresowań badawczych stały się prawnokarne i kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych. Ten nurt badawczy stanowi konsekwencję prac podjętych w związku z przygotowaniem rozprawy doktorskiej nt.: *Prawnokarne i kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych*, Łódź 2007, ss. 501. Znaczna część dysertacji po nielicznych zmianach została opublikowana jako monografia pt.: *Kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2008, ss. 333. Problematyka sekt

jest rzadko podejmowanym problemem w zakresie dyscypliny prawo, dlatego też przywołana monografia trwale wpisała się w dorobek doktryny nauk penalnych w tym przedmiocie.

Rozważania nieuwzględnione w monografii stanowiły podstawę kilku artykułów, w których zagadnienia te istotnie poszerzono i pogłębiono. Za szczególnie ważne uważam rozdziały w monografiach: *Postawa wobec sekt w świetle badanej równolegle podatności na działalność grup kultowych młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*, [w:] *Grupy Kultowe. Uwarunkowania społeczne*, red. M. Gajewski, Wydawnictwo WAM, Kraków 2012, s. 220-252 oraz *Wykorzystanie narzędzi psychologicznych i socjologicznych w kryminologii na przykładzie badań z zakresu problematyki sekt destrukcyjnych*, [w:] *Interdyscyplinarność badań w naukach penalnych*, red. I. Sepiolo, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, s. 35-52. Na łamach tych pozycji opublikowałam, wprawdzie nie w całości, ale w najistotniejszym zakresie wyniki badań empirycznych przeprowadzonych na potrzeby pracy doktorskiej, których celem było pozyskanie informacji na temat stanu wiedzy, opinii i doświadczeń respondentów związanych z działalnością sekt destrukcyjnych w świetle badanej równolegle ich skłonności do ulegania wpływom ze strony tych grup. Przedmiotem badań była młodzież szkół ponadgimnazjalnych w trzech różnej wielkości miastach północno-wschodniej Polski – Białymstoku, Olsztynie i Ełku w liczbie 573 osób. Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego przy użyciu techniki werbalnej i psychometrycznej, których narzędziami były odpowiednio kwestionariusz ankiety i test psychologiczny. Były to jedyne wówczas w Polsce interdyscyplinarne badania podjęte na tak licznej próbie zmierzające do określenia podatności wiktymizacyjnej młodzieży na potencjalny werbunek do sekty destrukcyjnej. Pierwsza z wymienionych publikacji przedstawia skrócony raport z badań, druga zaś skupia się wokół problemów natury metodologicznej badań interdyscyplinarnych w naukach penalnych.

Pozostałe publikacje z wyżej wymienionego nurtu mieszczą się na pograniczu kryminologii i polityki kryminalnej. W artykule pt. *Kryminologiczne aspekty satanizmu*, [w:] *Szatan w religii i kulturze*, red. S. Bukalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2008, s. 243-262 omówiłam tytułowe zjawisko, jak również omówiłam problemy z pomiarem przestępczości związanej z działalnością grup satanistycznych. W pracy pt. *Bilans zysków i strat potencjalnej kryminalizacji czynów związanych z działalnością sekt destrukcyjnych*, [w:] *Zasada proporcjonalności w prawie karnym na etapie stanowienia i stosowania prawa*, red. T. Dukiet-Nagórska, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 251-271 skupiłam się na analizie powodów i przeszkód potencjalnej kryminalizacji czynów bezpośrednio związanych z działalnością sekt destrukcyjnych w świetle zasady proporcjonalności na etapie stanowienia prawa. Była to nowa perspektywa, która pozwoliła rozwinąć pole badawcze problematyki sekt destrukcyjnych

o elementy nie poruszane na wcześniejszych etapach pracy naukowej. Zaowocowała ona kolejnymi pracami, jak *Przeszkody kryminalizacyjne dotyczące zachowań związanych ze zjawiskiem psychomanipulacji stosowanej w sektach destrukcyjnych*, [w:] *Sekty i nowe ruchy religijne – wolność czy zniewolenie? Zagadnienia interdyscyplinarne*, red. I. Kamiński, P. Chrzczonowicz, Toruń 2012, s. 273-292 i *Możliwości przeciwdziałanie przestępczej działalności sekt na gruncie polskiego prawa karnego w dobie jego nowelizacji – wybrane aspekty*, [w:] *Manipulacja, sekty i alternatywne formy religijności – w kierunku profilaktyki społecznej. Tom I. Prawne, kulturowe i duchowe tło działalności sekt w Polsce*, red. J. Perszon, A. Lisiecka-Bednarczyk, I. Kamiński, Toruń-Wrocław 2015, s. 13-26. Wraz z problematyką kryminalizacji przejawów aktywności sekt akcentowałam potrzebę szukania wspólnej płaszczyzny interdyscyplinarnych badań nad sektami i prawa karnego na etapie jego stosowania poprzez wykładnię doktrynalną poszczególnych znamion ustawowych, jak np. podstęp czy wprowadzenie w błąd lub wyzyskanie błędu, które nabierają szczególnego znaczenia w zachowaniach wynikających z psychomanipulacji w sektach destrukcyjnych. Pracą, w której problem ten był ujęty najwyraźniej jest publikacja pt. *Kontrola informacji w destrukcyjnych sektach a realizacja znamion ustawowych niektórych typów przestępstw*, [w:] *Kontrowersyjne grupy kultowe i sekty. Analiza psychologiczna i prawna*, red. M. Gajewski, Kraków 2011, s. 179-200.

Próbie rozszerzenia problematyki sekt destrukcyjnych i stosowanej w nich psychomanipulacji na zagadnienia prawnokarnych inklinacji znachorstwa stanowi rozdział w monografii pt. *Odpowiedzialność karna za szkody powstałe w wyniku usług paramedycznych*, [w:] *Doprawdy litość to zbrodnia. Księga jubileuszowa z okazji 70 urodzin Profesora Bogusława Sygita*, red. B. Hołyst, J. Duży, P. Grzegorzczak, Z. Wardak, D. Wąsik, Łódź 2018, s. 737-752.

Drugim obszarem moich zainteresowań naukowych są prawnokarne i kryminologiczne aspekty różnorodnych form przemocy psychicznej (mobbingu, stalkingu i cyberprzemocy), co wynika z wcześniejszego zaangażowania się w badania interdyscyplinarne i potrzeby dalszych poszukiwań prawnokarnych i kryminologicznych inklinacji patologicznego wpływu w relacjach interpersonalnych. Zagadnienia te zostały poruszone w pracach: *Mobbing w administracji publicznej. Wybrane zagadnienia kryminologiczne i prawnokarne*, [w:] *Patologie w administracji publicznej*, red. P.J. Suwaj, D.R. Kijowski, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009, s. 463-478; *Mobbing jako forma przemocy psychicznej w środowisku szkolnym*, „Przegląd Policyjny” 2012, nr 1(105), s. 181-196; *Politycznokryminalne aspekty stalkingu*, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, Nr 13, s. 313-332 oraz w cyklu publikacji (napisanych we współautorstwie z Bogną Orłowską-Zielińską): *Etiologia agresywnych zachowań – przegląd elementarnych koncepcji* [w:] *Krzywdzenie dziecka – zapobieganie przemocy*, red. Jerzy Bukala, Krzysztof

Wątopek, Kielce 2013, s. 443-452; *Forms of aggressive behaviour of youth in cyberspace*, [in:] *Communication as a Measure of Protection and Limitation of Human Rights. Information in Relation to Human Rights*, red. L. Dufalova, K. Lenhartova and other, Bratislava 2013, p. 633-644 i *Z problematyki odpowiedzialności prawnej nieletnich sprawców cyberprzemocy*, [w:] *Technologie wykrywcze początku nowego tysiąclecia*, red. K. Szczechowicz, K. Bronowska, Olsztyn 2013, s. 131-137.

Trzecia i zarazem najobszerniejsza płaszczyzna badawcza obejmuje kwestie związane z prawnokarną ochroną dóbr indywidualnych. W tym nurcie rozważań można wskazać wielopłaszczyznową analizę dóbr takich jak życie i zdrowie, wolność, wolność sumienia i wyznania, a także wolność seksualna i obyczajność.

Problematyce przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu poświęcono dwa teksty: *Problematyka prawnokarnej ochrony życia i zdrowia w świetle poglądów naukowych Profesora Mariana Cieślaka*, [w:] *Profesor Marian Cieślak – osoba, dzieło, kontynuacje*, red. W. Cieślak, S. Steinborn, wyd. Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2013, s. 434-446 (we współautorstwie ze Stanisławem Pikulskim) oraz *Ratio legis kryminalizacji eutanazji w ujęciu ewolucyjnym – wybrane zagadnienia*, [w:] *Granice kryminalizacji i penalizacji*, red. S. Pikulski M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2013, s. 163-176.

Dwa kolejne dotyczyły przestępstw przeciwko wolności. Były to: *Charakter zmian w zakresie prawnokarnej ochrony wolności*, [w:] *Tożsamość polskiego prawa karnego*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka, B. Orłowska-Zielińska, Olsztyn 2011, s. 217-237 oraz *Powody i zakres kryminalizacji utrudniania innej osobie korzystania z zajmowanego lokalu mieszkalnego – art. 191 § 1a k.k.*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2018, nr 41, s. 299-314.

Wolność sumienia i wyznania (w nomenklaturze konstytucyjnoprawnej – wolność religijna) stała się przedmiotem analizy na łamach trzech artykułów: *Prawna ochrona wolności sumienia i religii w retrospektywie myśli Biskupa, Profesora, Generała Wojska Polskiego Tadeusza Płoskiego*, [w:] *Fides et bellum. Księga poświęcona pamięci Księdza Biskupa, Profesora, Generała Śp. Tadeusza Płoskiego*, red. B. Sitek, T. Jasudowicz, M. Seroka, Olsztyn 2012, Tom I, s. 173-193; *Karnoprawna ochrona wolności religii – wybrane zagadnienia*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2016, nr 33, s. 67-82 oraz *Wolność religijna w warunkach izolacji penitencjarnej*, [w:] *Wybrane problemy indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności i środków probacyjnych*, red. Aldona Nawój-Śleszyński, Joanna Łuczak, Łódź 2017, s. 139-156 (we współautorstwie z Moniką Kotowską).

Spośród licznych problemów dotyczących prawnokarnej ochrony wolności seksualnej i obyczajności za najbardziej interesujące uznałam przestępstwa pornograficzne oraz

tw. okołopedofilskie. Powodem moich zainteresowań była dynamika legislacyjna w przedmiocie ich regulacji i definiowanie przez ustawodawcę nowych typów przestępstw, których analiza z uwagi na brak literatury w początkowym okresie po ich wprowadzeniu w życie stanowiła swojego rodzaju wyzwanie. Problemowi pornografii poświęcono następujące teksty: *Nielegalna produkcja filmów pornograficznych. Wybrane zagadnienia prawnokarne i kryminologiczne*, [w:] *Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania*, red. W. Pływaczewski, P. Chlebowicz, Wydawnictwo UWM, Olsztyn 2012, s. 150-168; *Pornografia w świetle zmian ustawowych z 4 kwietnia 2014 r.*, [w:] „...ale prawdy szukaj w czynie. Złota Księga Jubileuszowa Prof. zw. dr hab. dr honoris causa Brunona Hołysta”, red. B. Sygit, Łódź 2015, s. 715-722; *Zakaz reklamy lub promocji działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15 (art. 200 § 5 k.k.)*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, Nr 27, s. 215-226 oraz *Uczestnictwo w prezentacji treści pornograficznych z udziałem małoletniego*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, Nr 29, s. 197-206. Problematyce przestępstw okołopedofilskich poświęcono natomiast: *Zakaz publicznego propagowania zachowań o charakterze pedofilskim - powody kryminalizacji*, [w:] *Stop pedofilii*, red. J. Bukała, K. Wątopek, Kielce 2012, s. 271-286; *Grooming – między politycznokryminalną potrzebą a prawnodogmatyczną krytyką*, „Studia Prawnoustrojowe” 2013, Nr 19, s. 23-36 oraz artykuł opublikowany w dwóch wersjach językowych (we współautorstwie z Kamilem Frąckowiakiem) *Efficiency versus legality of police operational intelligence activities in terms of combating the crime of grooming*, [in:] *Legal aspects of the efficiency of public administration*, ed. P. Stanisławski, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Świątki, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 307-320 (*Sprawność a legalność czynności operacyjno-rozpoznawczych policji w zakresie zwalczania przestępstwa groomingu* [w:] *Sprawność a legalność działania administracji publicznej w sferze ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego*, red. P. Stanisławski, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Świątki, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 455-474). Próbą uogólnienia problemów prawnokarnej ochrony małoletnich przed wykorzystaniem seksualnym były prace: *Rozwój psychoseksualny małoletnich jako dobro prawne*, [w:] *Reforma prawa karnego*, red. I. Sepioło-Jankowska, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2014, s. 392-401 oraz *Przeciwdziałanie pedofilii w polskim systemie prawnym – ujęcie ewolucyjne*, [w:] *Przestępstwa seksualne. Ujęcie psychologiczne, prawne i kryminalistyczne*, red. P. Herbowski, W. Krawczyk, D. Słapczyńska, A. Zalewska, Difin, Warszawa 2016, s. 15-28 (we współautorstwie z Bogną Orłowską-Zielińską).

Wypadkową zainteresowań ochroną dóbr indywidualnych oraz osobą małoletnią jako biernym podmiotem (przedmiotem czynności wykonawczej) licznych przestępstw podjęto analizę

prawnokarnej ochrony osoby nieporadnej, jako nowej kategorii prawnej o złożonych funkcjach: dyrektywy sądowego wymiaru kary w świetle art. 53 § 2 k.k.; znamienia kwalifikującego odpowiedzialność karną za przestępstwo pozbawienia wolności (art. 189 § 2a-3 k.k.), znęcania się (art. 207 § 1a-3 k.k.), a także znamienia rozszerzającego odpowiedzialność za przestępstwo porzucenia (art. 210 k.k.) i uprowadzenia (art. 211 k.k.). Dylematy językowe oraz sądowego wymiaru kary w tym przedmiocie zostały omówione w pracy pt. *Osoba nieporadna jako przedmiot czynności wykonawczej po nowelizacji z dnia 23 marca 2017 r.*, [w:] *Między stabilnością a zmiennością prawa karnego – dylematy ustawodawcy*, red. W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2017, s. 493-506.

Czwartym, mniej obszernym, ale istotnym nurtem badawczym jest problematyka prawnokarnej ochrony zwłok ludzkich. Znieważenie zwłok umiejscowione przez ustawodawcę pośród przestępstw przeciwko porządkowi publicznemu stało się przedmiotem moich zainteresowań z uwagi na bioetyczny i bioprawny kontekst tej problematyki, który najpełniej został wyeksplikowany w publikacjach pt. *Znaczenie biojurysprudencji w kształtowaniu prawa karnego na przykładzie ochrony godności zwłok ludzkich w obliczu nowych praktyk funeralnych*, [w:] *Przyszłość polskiego prawa karnego. Alternatywne reakcje na przestępstwo*, red. S. Pikulski, W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2015, s. 76-84 oraz *Badania naukowe, medyczo-sądowe i kryminalistyczne jako okoliczności wyłączające bezprawność czynu z art. 262 k.k.*, [w:] *Meandry prawa karnego i kryminalistyki. Księga jubileuszowa Prof. zw. dra hab. Stanisława Pikulskiego*, red. J. Kasprzak, W. Cieślak, I. Nowicka, Szczytno 2015, s. 551-560. Zakres prawnokarnej ochrony godności zwłok ludzkich stał się również przedmiotem publikacji: *Z problematyki kwalifikacji prawnej znieważenia zwłok, prochów ludzkich lub miejsca spoczynku zmarłego*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2016, Nr 31, s. 161-176 oraz *Kryminalizacja zachowań przeciwko zmarłym*, [w:] *Aktualne problemy kryminalizacyjne*, red. B. Sygit, T. Kuczur, Toruń 2013, s. 11-34 (we współautorstwie z Bogusławem Sygitem).

Poza wskazanymi powyżej zasadniczymi obszarami badawczymi, moje zainteresowania badawcze koncentrowały się także wokół innych zagadnień z zakresu nauk penalnych, takich jak:

- prawnokarna ochrona tożsamości elektronicznej - Problematykę tę podjęto w opracowaniach: *Korzystanie z cudzych dowodów tożsamości a kradzież tożsamości – od Rozporządzenia Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 lipca 1932 r. po aktualne rozwiązania prawne*, [w:] *Idee nowelizacji Kodeksu Karnego*, pod red. Marka Lubelskiego, Renaty Pawlik i Adama Strzelca, Kraków 2014, s. 207-219; *Prawnokarna ochrona tożsamości elektronicznej w perspektywie przeciwdziałania nielegalnym rynkom finansowym*, [w:] *Przeciwdziałanie patologiom na rynkach*

finansowych od edukacji ekonomicznej po prawnokarne środki oddziaływania, red. W. Pływaczewski, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2015, s. 237-256; *Kradzież tożsamości w cyberprzestrzeni. Prawnokarne i kryminologiczna analiza problemu*, [w:] *Patologie w cyberprzestrzeni. Profilaktyka zagrożeń medialnych*, red. Danuta Morańska, Dąbrowa Górnicza 2015, s. 225-234.

- **wybrane zagadnienia polityki kryminalnej** – Problematykę tę podjęto w opracowaniach: *Kryminalizacja powodowana względami moralności – relikw przeszłości, czy wyzwanie dla współczesnej legislacji*, [w:] *Aktualne problemy kryminalizacyjne*, red. B. Sygit, T. Kuczur, Toruń 2013, s. 290-306; *Między populizmem penalnym a minimalizmem prawnym – rola wykładni przepisów prawa karnego w ustalaniu treści znamion ustawowych typów przestępstw*, [w:] *Nullum crimen sine lege*, red. I. Sepiolo, Warszawa 2013, s. 276-285 oraz *Problemy racjonalizacji polityki kryminalnej w zakresie nielegalnego posiadania narkotyków*, „Przegląd Policyjny” 2016, nr 2, s. 88-104 (we współautorstwie z Michałem Gornowiczem). Zagadnienia z zakresu polityki kryminalnej, szczególnie zaś kryminalizacyjnej, często pojawiały się również obok zagadnień zaliczonych do pozostałych nurtów badawczych.

- **wybrane problemy stosowania środków penalnych** – Problematykę tę podjęto w publikacjach: *Zakaz przebywania w określonych środowiskach i miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu – z perspektywy nowelizacji prawa karnego*, [w:] *Problemy współczesnego prawa karnego i polityki kryminalnej. Księga jubileuszowa Profesor Zofii Sienkiewicz*, red. M. Bojarski, J. Brzezińska, K. Łucarz, Wrocław 2015, s. 305-312 (we współautorstwie ze Stanisławem Pikulskim); *Aktualne problemy reakcji prawnokarnej wobec sprawców przestępstw o podłożu psychopatologicznym ze szczególnym uwzględnieniem psychopatii*, [w:] *Wybrane problemy kary i karalności*, red. A. Wedel-Domaradzka, A. Purat, Bydgoszcz 2016, s. 181-191 oraz wcześniej wymieniony rozdział w monografii: *Wolność religijna w warunkach izolacji penitencjarnej*, [w:] *Wybrane problemy indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności i środków probacyjnych*, red. A. Nawój-Śleszyński, J. Łuczak, Łódź 2017, s. 139-156 (we współautorstwie z Moniką Kotowską).

- **wybrane aspekty przeciwdziałania terroryzmowi** – Problematyce poświęcono dwa opracowania: *Udział społeczeństwa w profilaktyce zagrożeń terrorystycznych*, [w:] *Przyjazna granica - rok do Euro 2012*, red. M. Zdanowicz, D. Lutyński, CS SG Kętrzyn 2011, s. 243-253; *Snuff movies and mondo movies. Characteristics of terrorism and organized crime related film productions*, [in:] *Organized Crime and Terrorism. Reasons-Manifestations-Counteractions*, ed. W. Pływaczewski, Olsztyn 2011, s. 207-226.

- **skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania w prawie polskim** – Problematykę podjęto w ramach realizacji projektu badawczego Narodowe Centrum Nauki (Numer rejestracyjny projektu badawczego: N N110 185438; Kierownik projektu: Prof. dr hab. Stanisław Pikulski; Termin realizacji projektu: 19 kwietnia 2010 r. - 18 września 2014 r.), w wyniku której zredagowano monografię pt. *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant*, Olsztyn 2014, pp. 149 oraz wersję tego samego utworu w języku polskim pt. *Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania*, Olsztyn 2014, ss. 152 (obie wersje językowe we współredakcji naukowej ze Stanisławem Pikulskim i Krystyną Szczechowicz), jak również rozdział w monografii *Differences between the European Arrest Warrant and extradition*, [in:] *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant*, ed. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, s. 137-144 oraz wersja tego samego utworu w języku polskim: *Różnice między Europejskim Nakazem Aresztowania a ekstradycją*, [w:] *Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania*, red. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, s. 137-144 (obie wersje językowe we współautorstwie ze Stanisławem Pikulskim i Krystyną Szczechowicz).

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Od początku zatrudnienia Uniwersytet Warmińsko-Mazurski jest moim jedynym miejscem pracy. Wszystkie publikacje afiliowane zatem były w macierzystej jednostce naukowej. Pozytywną ocenę mojego dorobku potwierdzają dwie Nagrody Rektora I stopnia w dziedzinie naukowej (1 grudnia 2007 r. i 1 grudnia 2015 r.).

Podczas pracy naukowej nie ograniczałam się jednak tylko i wyłącznie do aktywności w macierzystej jednostce naukowej. Do form tej aktywności można zaliczyć: staże naukowe, udział w sieci naukowej, udział w cyklach konferencji lub konferencjach organizowanych przez inne uczelnie, udział w publikacjach naukowych wydawanych przez inne uczelnie.

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora **uczestniczyłam w dwóch stażach naukowych: w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie** (luty 2001) oraz w **Dipartimento di Giurisprudenza dell'Università degli Studi di Bari Aldo Moro** w Bari we Włoszech (4-11 maja 2003).

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora **uczestniczyłam w dwóch stażach naukowych w Międzynarodowym Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych w Białymstoku** -

pierwszy z nich łącznie w wymiarze trzech miesięcy w roku akademickim 2017/2018, drugi zaś w wymiarze czterech tygodni w terminie 27 lipca 2020 - 23 sierpnia 2020 r.

Międzynarodowe Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych zostało powołane w dniu 1 kwietnia 2017 r. na podstawie § 12 ust. 8 Statutu Uniwersytetu w Białymstoku. Do jego zadań zalicza się m. in. prowadzenie i koordynowanie interdyscyplinarnych badań naukowych z zakresu kryminologii (szczególnie obszarach: bezpieczeństwa obywateli i państwa, najpoważniejszych kategorii przestępstw oraz patologii społecznych, współczesnych zagrożeń związanych z rozwojem społeczeństwa oraz technologii, funkcjonowania organów ścigania, służb specjalnych oraz wymiaru sprawiedliwości), jak również inicjowanie i koordynowanie udziału w konsorcjach badawczych na poziomie krajowym i międzynarodowym. Naukowcy wchodzący w skład MCBiEK posiadają liczne kontakty naukowe na całym świecie, co pozwala na międzynarodową współpracę w ramach prowadzonych badań. W ramach uczestnictwa w stażach w Międzynarodowym Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych w Białymstoku, przeprowadzałam kwerendy biblioteczne, uczestniczyłam w spotkaniach naukowych Członków MCBiEK, dzięki którym pogłębiłam wiedzę z zakresu metodologii i organizacji badań kryminologicznych, jak również z zakresu udziału w konkursach na projekty naukowe finansowane z Narodowego Centrum Nauki, w wyniku czego złożyłam własne projekty w Konkursie Miniatura 3, Miniatura 4 oraz we współautorstwie z kierownikiem projektu dr hab. Wojciechem Cieślakiem, Prof. UWM w konkursie Opus 19.

W ramach współpracy z innymi ośrodkami naukowymi biorę również **udział w sieci badawczej „Polska sieć badawcza - Badania naukowe i prace rozwojowe na rzecz bezpieczeństwa państwa i obywateli”** od początku jej istnienia. Sieć powołano w oparciu o inicjatywę Forum Naukowego „Podlasie – Warmia i Mazury”, które powstało w 2009 r. w celu stworzenia instytucjonalnej płaszczyzny współpracy naukowej pomiędzy głównymi ośrodkami uniwersyteckimi w Polsce północno-wschodniej – Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie. Dotychczas w ramach Forum uczestniczyłam w dwóch konferencjach naukowych: „Przestępczość zorganizowana i terroryzm XXI wieku. Przyczyny – przejawy – przeciwdziałanie” która odbyła się w dniach 16–19 maja 2010 r. w Białowieży oraz „Ochrona rynków finansowych – przeciwdziałanie patologiom”, organizowane przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, Pacółtowo 6-8 maja 2014 r. Pokłosiem tych inicjatyw są publikacje pracowników naukowych Członków Sieci.

Szczególną formą aktywności naukowej wydają się być **cykle konferencji organizowane przez inne uczelnie**. Spośród nich warto wskazać inicjatywę pod nazwą **Ogólnopolskie Forum**

Młodych Karnistów podjętą przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W ramach swojego uczestnictwa w cyklu wygłosiłam referat nt. *Wykorzystanie narzędzi psychologicznych i socjologicznych w kryminologii na przykładzie badań z zakresu problematyki sekt destrukcyjnych* podczas I Ogólnopolskiego Zjazdu Młodych Karnistów „Interdyscyplinarność w naukach penalnych” w Poznaniu w dniach 19-20 kwietnia 2012 r. oraz podjęłam w głos w dyskusji plenarnej podczas III Ogólnopolskiego Zjazdu Młodych Karnistów „Reforma prawa karnego” w Poznaniu w dniach 3-4 kwietnia 2014 r. Brałam również udział bez wystąpienia w V Ogólnopolskim Zjeździe Młodych Karnistów „Prawo karne wobec konstytucji” w Obrzycku w dniach 19-21 maja 2017 r. Innym cyklem konferencji jest **inicjatywa Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku pod nazwą Ogólnopolskiego Forum Młodych Kryminologów (OFMK)**. Celem Forum jest integracja grona młodych naukowców z całego świata (m. in. prawników, kryminologów, socjologów, pedagogów, lekarzy), reprezentujących różne dziedziny oraz stworzenie dla nich miejsca do merytorycznej wymiany informacji, doświadczeń i osiągnięć badawczych z zakresu rozważań o charakterze kryminologicznym. OFMK jest platformą służącą wymianie doświadczeń nie tylko między młodymi naukowcami, lecz także przedstawicielami praktyki. W ramach tego projektu zabierałam głos w dyskusji plenarnej podczas konferencji I OFMK nt. „Współczesna przestępczość i patologie społeczne z perspektywy interdyscyplinarnych badań kryminologicznych” w Białymstoku w dniach 19-20 maja 2016 r. oraz wygłosiłam referat *Kaskada definicji przemocy jako przedmiot konceptualizacji badań kryminologicznych* podczas III OFMK nt. „Badania kryminologiczne a praktyka – perspektywa krajowa i międzynarodowa” w Białymstoku w dniach 23-25 września 2020 r. Spośród cykli konferencji naukowych należy wymienić także coroczne **Toruńskie Sympozja poświęcone alternatywnym ruchom religijnym organizowane przez Wydział Prawa i Administracji oraz Wydział Teologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu**. W ramach interdyscyplinarnych badań nad sektami podjęłam ścisłą współpracę z Uczestnikami tych spotkań, w wyniku której w najbliższym czasie planowane są wspólne publikacje naukowe z problematyki sekt destrukcyjnych. Dotychczas wygłosiłam dwa referaty: nt. *Przeszkody kryminalizacyjne dotyczące zachowań związanych ze zjawiskiem psychomanipulacji stosowanej w sektach destrukcyjnych* - referat wygłoszony podczas konferencji „Sekty – wolność czy zniewolenie? Zagadnienia interdyscyplinarne” w Toruniu 26 listopada 2009 r. oraz nt. *Możliwości przeciwdziałania przestępczej działalności sekt na gruncie polskiego prawa karnego w dobie jego nowelizacji* - referat wygłoszony podczas konferencji „Ludzie wolności czy zniewolenia? Sekty, alternatywne formy duchowości i religijności – patologiczne i destrukcyjne czy twórcze i konstruktywne?” w Toruniu 22 października 2014 r.

Ponadto brałam **czynny udział w niecyklicznych konferencjach naukowych organizowanych przez** Wyższą Szkołę Administracji Publicznej w Białymstoku, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Akademię Krakowską im. A.F. Modrzewskiego i Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej w Poznaniu, Uniwersytet w Białymstoku, co potwierdza załączony wykaz osiągnięć naukowych.

Moja aktywność naukowa w więcej niż jednej uczelni polegała również na **udziale w publikacjach** wydawanych przez Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie, Akademię Frycza Modrzewskiego w Krakowie, Uniwersytet Wrocławski, Wyższą Szkołę Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Wyższą Szkołę Ekonomii i Prawa im. Prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach, co potwierdza załączony Wykaz osiągnięć naukowych.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

W ramach pracy dydaktycznej w ciągu całego okresu zatrudnienia prowadziłam zajęcia (wykłady i ćwiczenia) na kierunkach Prawo, Administracja, Administracja i Cyfryzacja oraz Bezpieczeństwo Wewnętrzne, zarówno na studiach stacjonarnych według następującej specyfikacji:

- 1) Prawo karne materialne I - ćwiczenia: Prawo – studia jednolite stacjonarne – II rok; Prawo – studia jednolite niestacjonarne – II rok;
- 2) Prawo karne materialne II - ćwiczenia: Prawo – studia jednolite stacjonarne – II rok; Prawo – studia jednolite niestacjonarne – II rok;
- 3) Prawo karne materialne – wykład: Administracja - studia jednolite niestacjonarne – II rok
- 4) Podstawy prawa karnego - wykład: Bezpieczeństwo Wewnętrzne – studia licencjackie stacjonarne - II rok; Bezpieczeństwo Wewnętrzne – studia licencjackie niestacjonarne - II rok;
- 5) Prawo karne dla urzędników – wykład: Administracja i Cyfryzacja – studia licencjackie stacjonarne – II rok
- 6) Polityka kryminalna – wykłady i ćwiczenia: Prawo – studia jednolite stacjonarne – IV rok; Prawo – studia jednolite niestacjonarne – IV rok;
- 7) Kryminologiczne aspekty sekt destrukcyjnych – wykłady i ćwiczenia: Prawo – studia jednolite stacjonarne – V rok; Prawo – studia jednolite niestacjonarne – V rok;
- 8) Normatywne podstawy wykonywania zawodów prawniczych - ćwiczenia: Prawo – studia jednolite niestacjonarne – V rok;
- 9) Praktyczna interpretacja przepisów prawa karnego - ćwiczenia: Prawo – studia jednolite

stacjonarne – V rok; Prawo – studia jednolite niestacjonarne – V rok.

Ważną częścią mojej pracy dydaktycznej jest opieka naukowa nad studentami przygotowującymi prace dyplomowe. Od roku akademickiego 2009/2010 prowadziłam własne seminaria zarówno magisterskie, jak i licencjackie:

- 1) Seminarium magisterskie: kierunek Prawo - studia niestacjonarne – IV/V rok
- 2) Seminarium magisterskie: kierunek Administracja specj. Kryminalistyka - studia magisterskie uzupełniające, niestacjonarne - IV/V rok
- 3) Seminarium dyplomowe: kierunek Bezpieczeństwo Wewnętrzne - studia stacjonarne – III rok.

Do końca roku akademickiego 2019/2020 byłam promotorem łącznie 185 prac dyplomowych (98 prac magisterskich i 87 prac licencjackich).

W celu podniesienia kompetencji dydaktycznych i zawodowych odbyłam Kurs dokształcający w zakresie Doskonalenia pedagogicznego nauczycieli akademickich organizowany przez Wydział Nauk Społecznych UWM w Olsztynie – 2011/2012 w wymiarze 54 godzin dydaktycznych.

W ramach pracy organizacyjnej na Wydziale Prawa i Administracji UWM w Olsztynie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora pełniłam następujące funkcje:

- 1) W latach 2012-2019 byłam członkiem Rady Wydziału WPiA UWM, w której do 2018 r. pełniłam funkcję członka Komisji Skrutacyjnej.
- 2) Byłam Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego czterech edycji Warmińskiej Konferencji Nauk Penalnych (I Warmińska Konferencja nauk Penalnych „Tożsamość polskiego prawa karnego”, 17-19 października 2011 w Ramsowie k. Olsztyna; II Warmińska Konferencja Nauk Penalnych „Granice kryminalizacji i penalizacji”, 19-20 września 2013 w Olsztynie; III Warmińska Konferencja Nauk Penalnych „Przyszłość polskiego prawa karnego. Alternatywne reakcje na przestępstwo”, 12-14 października 2015 w Olsztynie; IV Warmińska Konferencja Nauk Penalnych „Między stabilnością a zmiennością prawa karnego – dylematy ustawodawcy”, Olsztyn 16-17.10.2017 r.).
- 3) Byłam członkiem Komitetu Organizacyjnego Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Od kodeksu Karzącego do współczesności. 200 lat polskich kodyfikacji karnych” - Olsztyn, 14 czerwca 2018 r.
- 4) Byłam przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego czterech edycji Warsztatów Jurydycznych na WPiA UWM (I Warsztaty Jurydyczne – Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie poświęcone zjawisku pedofilii – 25 marca 2014 r.; II Warsztaty Jurydyczne - Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie „Prawnokarna ochrona zwierząt”; III Warsztaty Jurydyczne – Seminarium Naukowe

Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie „Przestępstwa związane z obrotem narkotykami” - 22 kwietnia 2016 r.; IV Warsztaty Jurydyczne – Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego, Prawa Karnego Wykonawczego i Prawa Wykroczeń WPiA UWM w Olsztynie „Przestępstwo przywłaszczenia w polskim prawie karnym” - 6 kwietnia 2017 r.).

5) W roku akademickim 2019/2020 byłam członkiem Komisji dziekańskiej ds. Warsztatów Jurydycznych i wykładów otwartych.

6) W roku akademickim 2019/2020 byłam członkiem Komisji dziekańskiej do przygotowania przekazania księgozbioru prof. dr hab. Stanisława Pikulskiego i Sabiny Pikulskiej Bibliotece UWM.

7) W roku akademickim 2016/2017 byłam sekretarzem e-Czytelni WPiA UWM w Olsztynie.

8) Wielokrotnie brałam udział w organizacji konkursów wiedzy z zakresu prawa karnego oraz

9) kilkakrotnie pełniłam funkcję opiekuna roku.

Za pracę organizacyjną na rzecz Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie otrzymałam następujące nagrody:

1) 1 grudnia 2017 r. uzyskałam Nagrodę Rektora UWM II stopnia w dziedzinie organizacyjnej;

2) 1 grudnia 2018 r. uzyskałam Nagrodę Rektora UWM II stopnia w dziedzinie organizacyjnej.

W ramach działalności popularyzującej naukę, starając się upowszechnić wyniki podjętych analiz badawczych poprzez ułatwienie ich odbioru zarówno w Polsce, jak i za granicą, niektóre prace opublikowałam w dwóch wersjach językowych:

1) Monografię pt. *Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania*, (we współredakcji z S. Pikulskim, K. Szczechowicz), Olsztyn 2014, ss. 152 zredagowałam również w języku angielskim jako *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant*, (in co-editing with S. Pikulski, K. Szczechowicz), Olsztyn 2014, pp. 149.

2) Rozdział w monografii (we współautorstwie z S. Pikulskim, K. Szczechowicz) pt. *Różnice między Europejskim Nakazem Aresztowania a ekstradycją*, [w:] *Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania*, red. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, s. 137-144 opublikowałam również (in co-authorship with S. Pikulski, K. Szczechowicz) jako *Differences between the European Arrest Warrant and extradition*, [in:] *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant* (in co-editing with S. Pikulski, K. Szczechowicz), Olsztyn 2014, s. 137-144.

3) Rozdział w monografii (in co-authorship with K. Frąckowiak) *Efficiency versus legality of police operational intelligence activities in terms of combating the crime of grooming*, [in:] *Legal aspects of the efficiency of public administration*, ed. P. Stanisław, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Świącki, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 307-320 opublikowałam również w języku polskim (we współautorstwie z K. Frąckowiakiem) jako *Sprawność a legalność czynności operacyjno-*

rozpoznawczych policji w zakresie zwalczania przestępstwa groomingu [w:] Sprawność a legalność działania administracji publicznej w sferze ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego, red. P. Stanisz, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Świącki, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 455-474.

W ramach popularyzacji nauki wzięłam udział w projekcie Fundacji „*Ubi societas ibi ius*” - Wielka Encyklopedia Prawa, którego celem jest podniesienie świadomości prawnej społeczeństwa. Naczelnym redaktorem naukowym serii jest prof. zw. dr hab. dr h.c. Brunon Hołyst i prof. zw. dr hab. dr h.c. Roman Hauser. Jestem autorem 25 haseł w Tomie XIII: Prawo karne, pod red. prof. zw. dra hab. A. Baładynowicza, prof. zw. dra hab. S. Pikulskiego oraz prof. zw. dra hab. J. Warylewskiego. Są to hasła: *bezprawne pozbawienie wolności; dyskryminacja wyznaniowa (ograniczenie w prawach ze względu na wyznanie albo bezwyznaniowość); grooming; groźba karalna; handel ludźmi; obraza uczuć religijnych; naruszenie miru domowego; ograbianie zwłok, grobu lub miejsca spoczynku zmarłego; dyskryminacja wyznaniowa, prezentacja treści porograficznych małoletniemu poniżej lat 15; prezentacja wykonania czynności seksualnej małoletniemu poniżej lat 156; propagowanie pedofilii ; przestępstwa pornograficzne; przestępstwa przeciwko wolności; przestępstwa przeciwko wolności sumienia i wyznania; reklama lub promocja pornografii; uporczywe nękanie (stalking); utrwalanie wizerunku nagiej osoby bez jej zgody; wolność religii, sumienia i wyznania; zabieg leczniczy bez zgody pacjenta; złośliwe przeszkadzanie aktom religijnym; zmuszenie do określonego zachowania; znieważenie zwłok, prochów ludzkich lub miejsca spoczynku zmarłego [w:] Wielka Encyklopedia Prawa, red. B. Hołyst, Tom XIII: Prawo karne, red. tem. A. Baładynowicz, S. Pikulski, J. Warylewski, Warszawa 2018, s. 37-39, 71, 95-97, 99, 205-206, 174-175, 211-212, 244-248, 263-265, 268-270, 293-294, 349-352, 357, 373-374, 393, 441-442, 454-455.*

Staralam się również popularyzować naukę odpowiadając w miarę możliwości na zaproszenie mediów do udzielenia wypowiedzi eksperckich. Wśród nich można wymienić:

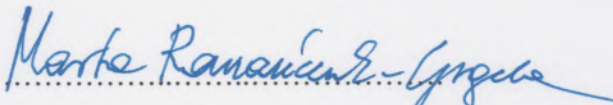
- 1) audycję „*Stalker w areszcie*”, wypowiedź dla TVP Olsztyn, 21 stycznia 2012 r., godz. 17.00,
- 2) audycję „*Opinie*”, wypowiedź dla TVP Olsztyn, 07 lutego 2014, godz. 17.40 oraz
- 3) wypowiedź ekspercką dla A. Wicik, *Nie daj się zmanipulować* („Policja” 2013, Nr 101/08).

Przeprowadziłam także kilka szkoleń z zakresu problematyki destrukcyjnych sekt religijnych i innych form przemocy psychicznej, z czego wymienić należy przede wszystkim szkolenie w ramach doskonalenia zawodowego dla policjantów służby prewencji garnizonu warmińsko-mazurskiego – specjalistów ds. prewencji kryminalnej i kierowników rewirów dzielnicowych nt. *Karnoprawne i kryminologiczne aspekty działalności sekt*, organizowanego przez

Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie w dniach 16-17 grudnia 2003
na terenie Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

**7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje,
ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej**

Bez uwag.

(podpis wnioskodawcy)

dr Marta Romańczuk-Grącka
Katedra Prawa Karnego i Prawa Wykroczeń
Wydział Prawa i Administracji
UWM w Olsztynie
ul. Obitza 1, 10-725 Olsztyn

Olsztyn 28 października 2020 r.

**Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych,
stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny**

**I. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH,
O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY**

1) Monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a Ustawy

**Marta Romańczuk-Grącka, *Pojęcie i funkcje przymusu psychicznego w prawie karnym*,
Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8128-357-1, ss. 509 (I-LXIII, 1-446).**

2) Cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2b Ustawy –
nie dotyczy

3) Wykaz zrealizowanych oryginalnych osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych,
technologicznych lub artystycznych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2c Ustawy – *nie dotyczy*

II. INFORMACJA O AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ ALBO ARTYSTYCZNEJ

**1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych
w pkt I.1):**

1) Marta Romańczuk-Grącka, *Kryminologiczne aspekty sekt destruktoryjnych*, Wydawnictwo
Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego, Olsztyn 2008, ISBN 978-83-7299-573-5, ss. 333.

2) Marta Romańczuk-Grącka, *Pojęcie i funkcje przymusu psychicznego w prawie karnym*,
Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8128-357-1, ss. 509.

2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych:

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

- 1) Marta Romańczuk, *Charakterystyka przestępczości i niezgodnej z prawem działalności destrukcyjnych sekt religijnych ze szczególnym uwzględnieniem kryminogennego charakteru grup działających w Polsce*, [w:] *Prawne i administracyjne aspekty bezpieczeństwa osób i porządku publicznego w okresie transformacji ustrojowo-gospodarczej, Materiały z konferencji naukowej Mierki 26-27 października 2000*, red. W. Bednarek, S. Pikulski, Wydawnictwo UWM, Olsztyn 2000, ISBN 83-7299-043-3, s. 343-356.
- 2) Marta Romańczuk, *Znieważenie zwłok, prochów ludzkich lub miejsca spoczynku zmarłego – wybrane aspekty prawnokarne i kryminologiczne*, [w:] *Ochrona człowieka w świetle prawa RP, Materiały z II Międzynarodowej Konferencji Naukowej Mierki 18-19 października 2001*, red. S. Pikulski, Wydawnictwo UWM, Olsztyn 2002, ISBN 83-7299-173-1, s. 420-426.
- 3) Marta Romańczuk, *Problem klonowania w kulturze europejskiej – wybrane aspekty bioprawne i bioetyczne*, [w:] *Człowiek a tożsamość w procesie integracji Europy, Materiały III Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka Olsztyn 29-30 maja 2003*, red. B. Sitek, G. Dammacco, J. J. Szczerbowski, A. Kowalska, Wydawnictwo UWM Olsztyn 2004, ISBN 83-7299-324-6, s. 509-516.
- 4) Marta Romańczuk, *Problem destrukcyjnych sekt a realizacja kryminalistycznej funkcji rozpoznawczej*, [w:] *Czynności procesowo-kryminalistyczne w polskich procedurach, Materiały z konferencji naukowej i IV Zjazdu Katedr Kryminalistyki Toruń 5-7 maja 2004*, red. V. Kwiatkowska-Darul, Toruń, ISBN 83-231-1770-5, s. 289-302.
- 5) Marta Romańczuk, *Terroryzm religijny w aspekcie pojęciowym i fenomenologicznym*, [w:] *Walka z terroryzmem w świetle prawa międzynarodowego, Materiały konferencji naukowej na temat „Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu” zorganizowanej w dniach 18-19 czerwca 2004 przez Wyższą Szkołę Administracji w Bielsku-Białej*, red. K. Lankosz, M. Chorośnicki, P. Czubik, Wydawnictwo STO Bielsko-Biała 2004, ISBN 83-878-2997-8, s. 215-226.
- 6) Marta Romańczuk, *Swobodny przepływ osób a zjawisko internacjonalizacji terroryzmu (La libera circolazione delle persone e il fenomeno dell' internazionalizzazione di terrorismo)*, [w:] *Swobodny przepływ osób w perspektywie europejskiego procesu integracji (La libera circolazione delle persone nella prospettiva del procesjo europeo di integrazione)*, Materiały IV Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka, Bari 17-18 maja 2004, red. G. Dammacco, B. Sitek, O. Cabaj, O. Kędziarska, Bari – Olsztyn 2006, s. 109-116.

Mój wkład w powstanie wyżej wymienionych prac, polegał na określeniu celu i przedmiotu badań, stworzeniu koncepcji opracowania, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu, przeprowadzeniu badań w przypadku publikacji o charakterze empirycznym oraz napisaniu i przygotowaniu materiału do publikacji. Mój udział w ich opracowaniu wynosi 100%.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

- 1) Marta Romańczuk-Grącka, *Kryminologiczne aspekty satanizmu*, [w:] *Szatan w religii i kulturze*, red. S. Bukalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2008, ISBN 978-83-89872-24, s. 243-262.
- 2) Marta Romańczuk-Grącka, *Mobbing w administracji publicznej. Wybrane zagadnienia kryminologiczne i prawnokarne*, [w:] *Patologie w administracji publicznej*, red. P.J. Suwaj, D.R. Kijowski, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009, 978-83-7601-628-3, s. 463-478.
- 3) Marta Romańczuk-Grącka, *Bilans zysków i strat potencjalnej kryminalizacji czynów związanych z działalnością sekt destrukcyjnych*, [w:] *Zasada proporcjonalności w prawie karnym na etapie stanowienia i stosowania prawa*, red. T. Dukiet-Nagórska, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, ISBN 978-83-2640-303-3, s. 251-271.
- 4) Marta Romańczuk-Grącka, *Kontrola informacji w destrukcyjnych sektach a realizacja znamion ustawowych niektórych typów przestępstw*, [w:] *Kontrowersyjne grupy kultowe i sekty. Analiza psychologiczna i prawna*, red. M. Gajewski, Kraków 2011, ISBN 978-83-7505-904-5, s. 179-200.
- 5) Marta Romańczuk-Grącka, *Snuff movies and mondo movies. Characteristics of terrorism and organized crime related film productions*, [in:] *Organized Crime and Terrorism. Reasons-Manifestations-Counteractions*, ed. W. Pływaczewski, ISBN 978-83-62383-05-4, Olsztyn 2011, s. 207-226.
- 6) Marta Romańczuk-Grącka, *Udział społeczeństwa w profilaktyce zagrożeń terrorystycznych*, [w:] *Przyjazna granica - rok do Euro 2012*, red. M. Zdanowicz, D. Lutyński, CS SG Kętrzyn 2011, ISBN 978-83-929296-2-8, s. 243-253.
- 7) Marta Romańczuk-Grącka, *Charakter zmian w zakresie prawnokarnej ochrony wolności*, [w:] *Tożsamość polskiego prawa karnego*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka, B. Orłowska-Zielińska, ISBN 978-83-62863-08-2, Olsztyn 2011, s. 217-237.
- 8) Marta Romańczuk-Grącka, *Przeszkody kryminalizacyjne dotyczące zachowań związanych ze zjawiskiem psychomanipulacji stosowanej w sektach destrukcyjnych*, [w:] *Sekty i nowe ruchy religijne – wolność czy zniewolenie? Zagadnienia interdyscyplinarne*, red. I. Kamiński, P.

Chrzczonowicz, Toruń 2012, ISBN 978-83-63454-03-6, s. 273-292.

9) Marta Romańczuk-Grącka, *Postawa wobec sekt w świetle badanej równolegle podatności na działalność grup kultowych młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*, [w:] *Grupy Kultowe. Uwarunkowania społeczne*, red. M. Gajewski, Wydawnictwo WAM, Kraków 2012, ISBN 978-83-7767-109-2, s. 220-252.

10) Marta Romańczuk-Grącka, *Prawna ochrona wolności sumienia i religii w retrospektywie myśli Biskupa, Profesora, Generała Wojska Polskiego Tadeusza Płoskiego*, [w:] *Fides et bellum. Księga poświęcona pamięci Księdza Biskupa, Profesora, Generała Śp. Tadeusza Płoskiego*, red. B. Sitek, T. Jasudowicz, M. Seroka, Olsztyn 2012, ISBN 978-83-62383-31-3, Tom I ISBN 978-83-62383-30-6, s. 173-193.

11) Marta Romańczuk-Grącka, *Nielegalna produkcja filmów pornograficznych. Wybrane zagadnienia prawnokarne i kryminologiczne*, [w:] *Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania*, red. W. Pływaczewski, P. Chlebowicz, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2012, ISBN 978-83-62383-22-1, ss. 150-168.

12) Marta Romańczuk-Grącka, *Zakaz publicznego propagowania zachowań o charakterze pedofilskim - powody kryminalizacji*, [w:] *Stop pedofilii*, red. J. Bukała, K. Wątorok, Kielce 2012, ISBN 978-83-60056-87-5; ISBN 978-83-61240-86-0, s. 271-286.

13) Marta Romańczuk-Grącka, *Wykorzystanie narzędzi psychologicznych i socjologicznych w kryminologii na przykładzie badań z zakresu problematyki sekt destrukcyjnych*, [w:] *Interdyscyplinarność badań w naukach penalnych*, red. I. Sepiolo, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, ISBN 978-83-255-4304-4, s. 35-52.

14) Stanisław Pikulski, Marta Romańczuk-Grącka, *Problematyka prawnokarnej ochrony życia i zdrowia w świetle poglądów naukowych Profesora Mariana Cieślaka*, [w:] *Professor Marian Cieślak – osoba, dzieło, kontynuacje*, red. W. Cieślak, S. Steinborn, wyd. Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2013, ISBN: 978-83-264-4369-5, s. 434-446.

15) Bogusław Sygit, Marta Romańczuk-Grącka, *Kryminalizacja zachowań przeciwko zmarłym*, [w:] *Aktualne problemy kryminalizacyjne*, red. B. Sygit, T. Kuczur, Wydawnictwo Adam Marszałek, ISBN 978-83-7780-848-1, Toruń 2013, s. 11-34.

16) Kamil Frąckowiak, Marta Romańczuk-Grącka, *Efficiency versus legality of police operational intelligence activities in terms of combating the crime of grooming*, [in:] *Legal aspects of the efficiency of public administration*, ed. P. Stanis, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Święcki, Wydawnictwo KUL, ISBN 978-83-7702-786-8, Lublin 2013, s. 307-320.

oraz wersja tego samego utworu w języku polskim:

Marta Romańczuk-Grącka, Kamil Frąckowiak, *Sprawność a legalność czynności operacyjno-*

rozpoznawczych policji w zakresie zwalczania przestępstwa groomingu [w:] *Sprawność a legalność działania administracji publicznej w sferze ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego*, red. P. Stanisławski, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Święcki, Wydawnictwo KUL, ISBN 978-83-7702-785-1, Lublin 2014, s. 455-474.

17) Marta Romańczuk-Grącka, Bogna Orłowska Zielińska, *Forms of aggressive behaviour of youth in cyberspace*, [in:] *Communication as a Measure of Protection and Limitation of Human Rights. Information in Relation to Human Rights*, red. L. Dufalova, K. Lenhartova and other, Bratislava 2013, ISBN 978-80-7160-345-0, p. 633-644.

18) Marta Romańczuk-Grącka, Bogna Orłowska-Zielińska, *Z problematyki odpowiedzialności prawnej nieletnich sprawców cyberprzemocy*, [w:] *Technologie wykrywcze początku nowego tysiąclecia*, red. K. Szczechowicz, K. Bronowska, Olsztyn 2013, ISBN 978-83-62863-77-8, s. 131-137.

19) Bogna Orłowska-Zielińska, Marta Romańczuk-Grącka, *Etiologia agresywnych zachowań – przegląd elementarnych koncepcji* [w:] *Krzywdzenie dziecka – zapobieganie przemocy*, red. Jerzy Bukala, Krzysztof Wątopek, Kielce 2013, ISBN 978-83-612-4063-1, s. 443-452.

20) Marta Romańczuk-Grącka, *Kryminalizacja powodowana względami moralności – relikw przeszłości, czy wyzwanie dla współczesnej legislacji*, [w:] *Aktualne problemy kryminalizacyjne*, red. B. Sygit, T. Kuczur, Wydawnictwo Adam Marszałek, ISBN: 978-83-7780-848-1, Toruń 2013, s. 290-306.

21) Marta Romańczuk-Grącka, *Między populizmem penalnym a minimalizmem prawnym – rola wykładni przepisów prawa karnego w ustalaniu treści znamion ustawowych typów przestępstw*, [w:] *Nullum crimen sine lege*, red. I. Sepiolo, Warszawa 2013, ISBN 978-83-255-5640-2, s. 276-285.

22) Marta Romańczuk-Grącka, *Zakres prawnokarnej ochrony nazw i oznaczeń produktów regionalnych i tradycyjnych w świetle ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r.*, [w:] *Nielegalny rynek żywności*, [w:] *Nielegalny rynek żywności. Skala zjawiska i możliwości przeciwdziałania*, red. W. Pływaczewski, R. Płocki, Szczytno 2013, ISBN 978-83-7462-396, s. 181-190.

23) Marta Romańczuk-Grącka, *Ratio legis kryminalizacji eutanazji w ujęciu ewolucyjnym – wybrane zagadnienia*, [w:] *Granice kryminalizacji i penalizacji*, red. S. Pikulski M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2013, ISBN 978-83-62863-76-1, s. 163-176.

24) Stanisław Pikulski, Krystyna Szczechowicz, Marta Romańczuk-Grącka, *Różnice między Europejskim Nakazem Aresztowania a ekstradycją*, [w:] *Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania*, red. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, ISBN 978-83-7299-879-8, s. 137-144.

oraz wersja tego samego utworu w języku angielskim:

Stanisław Pikulski, Krystyna Szczechowicz, Marta Romańczuk-Grącka, *Differences between the European Arrest Warrant and extradition*, [in:] *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant*, ed. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, ISBN 978-83-7299-894-1, s. 137-144.

25) Marta Romańczuk-Grącka, *Rozwój psychoseksualny małoletnich jako dobro prawne*, [w:] *Reforma prawa karnego*, red. I. Sepioło-Jankowska, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2014, ISBN 978-83-255-7541-0, s. 392-401.

26) Marta Romańczuk-Grącka, *Korzystanie z cudzych dowodów tożsamości a kradzież tożsamości – od Rozporządzenia Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 lipca 1932 r. po aktualne rozwiązania prawne*, [w:] *Idee nowelizacji Kodeksu Karnego*, pod red. Marka Lubelskiego, Renaty Pawlik i Adama Strzelca, Kraków 2014, ISBN 978-83-7571-263-6, s. 207-219.

27) Marta Romańczuk-Grącka, *Prawnokarna ochrona tożsamości elektronicznej w perspektywie przeciwdziałania nielegalnym rynkom finansowym*, [w:] *Przeciwdziałanie patologiom na rynkach finansowych od edukacji ekonomicznej po prawnokarne środki oddziaływania*, red. W. Pływaczewski, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2015, ISBN 978-83-264-8049-2, s. 237-256.

28) Marta Romańczuk-Grącka, *Znaczenie biojurysprudencji w kształtowaniu prawa karnego na przykładzie ochrony godności zwłok ludzkich w obliczu nowych praktyk funeralnych*, [w:] *Przyszłość polskiego prawa karnego. Alternatywne reakcje na przestępstwo*, red. S. Pikulski, W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, ISBN 978-83-64736-47-6, Olsztyn 2015, s. 76-84.

29) Marta Romańczuk-Grącka, *Pornografia w świetle zmian ustawowych z 4 kwietnia 2014 r.*, [w:] *„...ale prawdy szukaj w czynie. Złota Księga Jubileuszowa Prof. zw. dr hab. dr honoris causa Brunona Hołysta”*, red. B. Sygit, Łódź 2015, ISBN 978-83-64556-99-9, s. 715-722.

30) Marta Romańczuk-Grącka, *Badania naukowe, medyczno-sądowe i kryminalistyczne jako okoliczności wyłączające bezprawność czynu z art. 262 k.k.*, [w:] *Meandry prawa karnego i kryminalistyki. Księga jubileuszowa Prof. zw. dra hab. Stanisława Pikulskiego*, red. J. Kasprzak, W. Cieślak, I. Nowicka, ISBN 978-83-7462-484-8, Szczytno 2015, s. 551-560.

31) Stanisław Pikulski, Marta Romańczuk-Grącka, *Zakaz przebywania w określonych środowiskach i miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu — z perspektywy nowelizacji prawa karnego*, [w:] *Problemy współczesnego prawa karnego i polityki kryminalnej. Księga jubileuszowa Profesora Zofii Sienkiewicz*, red. M. Bojarski, J. Brzezińska, K. Łucarz, ISBN 978-83-229-3492-0, Wrocław 2015, s. 305-312.

32) Marta Romańczuk-Grącka, *Kradzież tożsamości w cyberprzestrzeni. Prawnokarna i*

kryminologiczna analiza problemu, [w:] *Patologie w cyberprzestrzeni. Profilaktyka zagrożeń medialnych*, red. Danuta Morańska, Dąbrowa Górnicza 2015, ISBN 978-83-64927-35-5, s. 225-234.

33) Marta Romańczuk-Grącka, *Możliwości przeciwdziałanie przestępczej działalności sekt na gruncie polskiego prawa karnego w dobie jego nowelizacji – wybrane aspekty*, [w:] *Manipulacja, sekty i alternatywne formy religijności – w kierunku profilaktyki społecznej. Tom I. Prawne, kulturowe i duchowe tło działalności sekt w Polsce*, red. J. Perszon, A. Lisiecka-Bednarczyk, I. Kamiński, Toruń-Wrocław 2015, ISBN 978-83-65461-00-1, s. 13-26.

34) Marta Romańczuk-Grącka, Bogna Orłowska-Zielińska, *Przeciwdziałanie pedofilii w polskim systemie prawnym – ujęcie ewolucyjne*, [w:] *Przestępstwa seksualne. Ujęcie psychologiczne, prawne i kryminalistyczne*, red. P. Herbowski, W. Krawczyk, D. Słapczyńska, A. Zalewska, Difin, Warszawa 2016, ISBN 978-83-7930-912-2, s. 15-28.

35) Marta Romańczuk-Grącka, *Aktualne problemy reakcji prawnokarnej wobec sprawców przestępstw o podłożu psychopatologicznym ze szczególnym uwzględnieniem psychopatii*, [w:] *Wybrane problemy kary i karalności*, red. A. Wedel-Domaradzka, A. Purat, Bydgoszcz 2016, ISBN 978-83-8018-067-3, s. 181-191.

36) Marta Romańczuk-Grącka, *Osoba nieporadna jako przedmiot czynności wykonawczej po nowelizacji z dnia 23 marca 2017 r.*, [w:] *Między stabilnością a zmiennością prawa karnego – dylematy ustawodawcy*, red. W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2017, ISBN 978-83-64736-78-0, s. 493-506.

37) Marta Romańczuk-Grącka, Monika Kotowska, *Wolność religijna w warunkach izolacji penitencjarnej*, [w:] *Wybrane problemy indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności i środków probacyjnych*, red. Aldona Nawój-Śleszyński, Joanna Łuczak, Łódź 2017, ISBN 978-83-8088-454-0, s. 139-156.

38) Marta Romańczuk-Grącka, *Odpowiedzialność karna za szkody powstałe w wyniku usług paramedycznych*, [w:] *Doprawdy litość to zbrodnia. Księga jubileuszowa z okazji 70 urodzin Profesora Bogusława Sygita*, red. B. Hołyst, J. Duży, P. Grzegorzczak, Z. Wardak, D. Wąsik, Łódź 2018, ISBN 978-83-8142-222-2, s. 737-752.

Mój wkład w powstanie wyżej wymienionych prac, wskazanych w pkt.: 1-13, 20-23, 25-30, 32-36 i 38 polegał na określeniu celu i przedmiotu badań, stworzeniu koncepcji opracowania, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu oraz napisaniu i przygotowaniu materiału do publikacji. Mój udział w ich opracowaniu wynosi 100%.

Mój wkład w powstanie publikacji wskazanych w pkt.: 14-19, 31 i 37 polegał na współudziale w tworzeniu koncepcji opracowania, określeniu celu i przedmiotu badań, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu oraz częściowym napisaniu i przygotowaniu materiału do druku. Mój udział w jego opracowaniu szacuję na 50%.

Mój wkład w powstanie publikacji wskazanej w pkt. 24 polegał na współudziale w tworzeniu koncepcji opracowania, określeniu celu i przedmiotu badań, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu oraz częściowym napisaniu i przygotowaniu materiału do druku. Mój udział w jego opracowaniu szacuję na 33%.

3. Informacja o członkostwie w redakcjach naukowych monografii:

1) *Tożsamość polskiego prawa karnego*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka, B. Orłowska-Zielińska, ISBN 978-83-62863-08-2, Olsztyn 2011, ss. 740.

2) *Granice kryminalizacji i penalizacji*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2013. ISBN 978-83-62863-76-1, ss.701.

3) *Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania*, red. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, ISBN 978-83-7299-879-8, ss. 152.

oraz redakcja tego samego utworu w języku angielskim:

Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant, ed. S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2014, ISBN 978-83-7299-894-1, pp. 149.

4) *Przyszłość polskiego prawa karnego. Alternatywne reakcje na przestępstwo*, red. S. Pikulski, W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, ISBN 978-83-64736-47-6, Olsztyn 2015, ss. 610.

5) *Między stabilnością a zmiennością prawa karnego – dylematy ustawodawcy*, red. W. Cieślak, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2017, ISBN 978-83-64736-78-0, ss.732.

Wszystkie wymienione wyżej redakcje naukowe miały miejsce po uzyskaniu stopnia naukowego doktora. Mój udział w redakcji wskazanych w pkt. 2 i 5 polegał na zgromadzeniu materiału wieloautorskiego, jego merytorycznej analizie, opracowania struktury i wstępu monografii, jak również pomoc w obsłudze formalno-prawnej pomiędzy wydawnictwem a autorami. Mój udział w w tych pracach szacuję na 50%.

Mój udział w redakcji wskazanych w pkt.: 1, 3 i 4 polegał na zgromadzeniu materiału wieloautorskiego, jego merytorycznej analizie, opracowania struktury i wstępu monografii, jak również pomoc w obsłudze formalno-prawnej pomiędzy wydawnictwem a autorami. Mój udział w w tych pracach szacuję na 33%.

4. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.2):

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

1) Marta Romańczuk 2001, *Etiologiczne aspekty destrukcyjnych sekt religijnych*, „Przegląd Policyjny” 2001, nr 3 (63), s. 91-113.

Wyżej wskazana publikacja została opublikowana przed uzyskaniem stopnia doktora. Mój wkład w powstanie wymienionej pracy, polegał na określeniu celu i przedmiotu badań, stworzeniu koncepcji opracowania, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu oraz napisaniu i przygotowaniu materiału do publikacji. Mój udział w jego opracowaniu wynosi 100%.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

1) Marta Romańczuk-Grącka, *Politycznokryminalne aspekty stalkingu*, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, Nr 13, s. 313-332.

2) Marta Romańczuk-Grącka, *Mobbing jako forma przemocy psychicznej w środowisku szkolnym*, „Przegląd Policyjny” 2012, nr 1(105), s. 181-196.

3) Marta Romańczuk-Grącka, *Grooming – między politycznokryminalną potrzebą a prawnodogmatyczną krytyką*, „Studia Prawnoustrojowe” 2013, Nr 19, s. 23-36.

4) Marta Romańczuk-Grącka, *Zakaz reklamy lub promocji działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15 (art. 200 § 5 k.k.)*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, Nr 27, s. 215-226.

5) Marta Romańczuk-Grącka, *Uczestnictwo w prezentacji treści pornograficznych z udziałem małoletniego*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, Nr 29, s. 197-206.

6) Marta Romańczuk-Grącka, M. Gornowicz, *Problemy racjonalizacji polityki kryminalnej w zakresie nielegalnego posiadania narkotyków*, „Przegląd Policyjny” 2016, nr 2, s. 88-104.

7) Marta Romańczuk-Grącka, *Z problematyki kwalifikacji prawnej znieważenia zwłok, prochów ludzkich lub miejsca spoczynku zmarłego*, „Studia Prawnoustrojowe” 2016, Nr 31, s. 161-176.

8) Marta Romańczuk-Grącka, *Karnoprawna ochrona wolności religii – wybrane zagadnienia*, „Studia Prawnoustrojowe” 2016, nr 33, s. 67-82.

9) Marta Romańczuk-Grącka, *Powody i zakres kryminalizacji utrudniania innej osobie korzystania z zajmowanego lokalu mieszkalnego – art. 191 § 1a k.k.*, „Studia Prawnoustrojowe” 2018, nr 41, s. 299-314.

10) Marta Romańczuk-Grącka, *Zakaz dowodowy co do faktów objętych tajemnicą spowiedzi*, „Studia Prawnoustrojowe” 2020, nr 49, s. 247-263.

a także sprawozdania z konferencji opublikowane w czasopismach naukowych:

11) Marta Romańczuk-Grącka, B. Orłowska Zielińska, *Sprawozdanie z I Warmińskiej Konferencji Nauk Penalnych „Tożsamość polskiego prawa karnego” 17-19.10.2011*, „Studia Prawnoustrojowe” 2012, nr 1.

12) Marta Romańczuk-Grącka, Bogna Orłowska-Zielińska, *Sprawozdanie z II Warmińskiej Konferencji Nauk Penalnych “Granice kryminalizacji i penalizacji” (Olsztyn, 19-20 września 2013 r.)*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2013, Nr 81, 163-171.

13) Marta Romańczuk-Grącka, *Sprawozdanie z III Ogólnopolskiego Zjazdu Młodych Karnistów nt. “Reforma prawa karnego”, Poznań 3-4 kwietnia 2014 r.*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, Nr 27, s. 297- 299.

14) Marta Romańczuk-Grącka, *Sprawozdanie z konferencji „Przewodnie idee nowelizacji kodeksu karnego w 80-lecie pierwszej kodyfikacji Polski odrodzonej”*, „Studia Prawnoustrojowe” 2014, nr 23, s. 243-246.

15) Marta Romańczuk-Grącka, B. Orłowska-Zielińska, *Sprawozdanie z III Warmińskiej Konferencji Nauk Penalnych “Przyszłość polskiego prawa karnego. Alternatywne reakcje na przestępstwo”*, Olsztyn, 12-14 października 2015 r., „Studia Prawnoustrojowe” 2016, nr 33, s. 215 -217.

oraz recenzja opublikowana w czasopiśmie naukowym:

16) Marta Romańczuk-Grącka, *Recenzja monografii "Kryminologia wobec współczesnych zagrożeń ekologicznych" pod redakcją Moniki Kotowskiej i Wiesława Pływaczewskiego*, Olsztyn 2011, „Przegląd Policyjny” 2014, nr 1, s. 208-210.

Mój wkład w powstanie prac opublikowanych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wskazanych w pkt. 1-5, 7-10 i 13-14 polegał na określeniu celu i przedmiotu badań, stworzeniu koncepcji opracowania, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu oraz napisaniu i przygotowaniu materiału do publikacji. Mój wkład w powstanie recenzji wskazanej w poz. 17 polegał na zapoznaniu się z treścią recenzowanej pozycji, próbie jej oceny oraz przygotowaniu recenzji do druku. Mój udział w opracowaniu wymienionych pozycji wynosi 100%.

Mój wkład w powstanie pracy wskazanej w pkt. 6 polegał na współudziale w tworzeniu koncepcji opracowania, określeniu celu i przedmiotu badań, zgromadzeniu i analizie odpowiednich aktów prawnych i innych źródeł, a także literatury przedmiotu oraz częściowym napisaniu i przygotowaniu materiału do druku. Mój wkład w powstanie sprawozdań wskazanych w

poz. 11,12 i 15 polegał na częściowym ich napisaniu i przygotowaniu do druku. Mój udział w opracowaniu tych publikacji szacuję na 50%.

5. Wykaz osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3) – nie dotyczy

6. Wykaz publicznych realizacji dzieł artystycznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3) - nie dotyczy

7. Informacja o wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych:

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

- 1) Marta Romańczuk, *Charakterystyka przestępczości i niezgodnej z prawem działalności destrukcyjnych sekt religijnych ze szczególnym uwzględnieniem kryminogennego charakteru grup działających w Polsce*, referat Wygłoszony podczas I Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka „Prawne i administracyjne aspekty bezpieczeństwa osób i porządku publicznego w okresie transformacji ustrojowo-gospodarczej” organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, Mierki 26-27.10.2000
- 2) Marta Romańczuk, *Znieważenie zwłok, prochów ludzkich lub miejsca spoczynku zmarłego – wybrane aspekty prawnokarne i kryminologiczne*, referat Wygłoszony podczas II Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka „Ochrona człowieka w świetle prawa RP organizowanej przez , Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, Mierki 18-19.10.2001
- 3) Marta Romańczuk, *Problem klonowania w kulturze europejskiej – wybrane aspekty bioprawne i bioetyczne*, referat wygłoszony podczas III Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka „Człowiek a tożsamość w procesie integracji Europy” w Olsztynie, 29-30.05.2003
- 4) Marta Romańczuk, *Problem destrukcyjnych sekt a realizacja kryminalistycznej funkcji rozpoznawczej*, referat wygłoszony podczas IV Zjazdu Katedr Kryminalistyki i konferencji naukowej „Czynności procesowo-kryminalistyczne w polskich procedurach” organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UMK w Toruniu, 5-7.05.2004
- 5) Marta Romańczuk, *Terroryzm religijny w aspekcie pojęciowym i fenomenologicznym*, referat wygłoszony podczas konferencji naukowej na temat „Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu” organizowanej przez Wyższą Szkołę Administracji w Bielsku-Białej, 18-19.06.2004

6) Marta Romańczuk, *Swobodny przepływ osób a zjawisko internacjonalizacji terroryzmu / La libera circolazione delle persone e il fenomeno dell' internazionalizzazione di terrorismo*), referat zakwalifikowany jako poster podczas IV Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka „Swobodny przepływ osób w perspektywie europejskiego procesu integracji / La libera circolazione delle persone nella prospettiva del processo europeo di integrazione) organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie oraz Dipartimento di Giurisprudenza dell'Università degli Studi di Bari Aldo Moro, Bari 17-18.05.2004

Po uzyskaniu stopnia doktora:

- 1) Marta Romańczuk-Grącka, *Mobbing w administracji publicznej. Wybrane zagadnienia kryminologiczne i prawnokarne*, referat wygłoszony podczas X Dorocznej Konferencji SEAP „Patologie w administracji publicznej” w Białowieży, 26-28 kwietnia 2009 roku
- 2) Marta Romańczuk-Grącka, *Bilans zysków i strat potencjalnej kryminalizacji czynów związanych z działalnością sekt destrukcyjnych*, referat wygłoszony podczas Konferencji „Zasada proporcjonalności w prawie karnym na płaszczyźnie stanowienia i stosowania prawa” organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Sosnowiec, 28 września 2009 r.
- 3) Marta Romańczuk-Grącka, *Przeszkody kryminalizacyjne dotyczące zachowań związanych ze zjawiskiem psychomanipulacji stosowanej w sektach destrukcyjnych*, referat wygłoszony podczas Konferencji Naukowej „Sekty – wolność czy zniewolenie? Zagadnienia interdyscyplinarne” organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji i Wydział Teologii UMK w Toruniu, Toruń 26 listopada 2009 r.
- 4) Marta Romańczuk-Grącka, *Wykorzystanie narzędzi psychologicznych i socjologicznych w kryminologii na przykładzie badań z zakresu problematyki sekt destrukcyjnych*, referat wygłoszony podczas Ogólnopolskiego Zjazdu Młodych Karnistów „Interdyscyplinarność w naukach penalnych” organizowanego przez Wydział Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, Poznań 19-20 kwietnia 2012 r.
- 5) Marta Romańczuk-Grącka, *Nielegalna produkcja filmów pornograficznych. Wybrane zagadnienia prawnokarne i kryminologiczne*, referat wygłoszony podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania”, organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, Olsztyn 31 maja 2012 r.
- 6) Marta Romańczuk-Grącka, Czynny udział - Otwarcie konferencji, prowadzenie panelu oraz moderowanie dyskusji podczas I Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Nauk Penitencjarnych

„(Bez)celowość kar i środków karnych”, organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, Olsztyn 10-11 maja 2012 r.

7) Marta Romańczuk-Grącka, *Wybrane przykłady aktów suicydalnych o charakterze rytualnym*, referat wygłoszony podczas Seminarium Naukowego „Prawne i etyczno-społeczne aspekty śmierci samobójczej”, organizowanego przez Wydział Prawa i Administracji UWM oraz ELSA w Olsztynie, Olsztyn 16 maja 2013 r.

8) Marta Romańczuk-Grącka, *Korzystanie z cudzych dowodów tożsamości a kradzież tożsamości – od Rozporządzenia Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 lipca 1932 r. po aktualne rozwiązania prawne*, referat wygłoszony podczas konferencji „Przewodnie idee nowelizacji kodeksu karnego w 80-lecie pierwszej kodyfikacji Polski odrodzonej” organizowanej przez Akademię Krakowską im. A.F. Modrzewskiego, Kraków 16-18 czerwca 2013 r.

9) Marta Romańczuk-Grącka, *Głos w dyskusji plenarnej - III Ogólnopolski Zjazd Młodych Karnistów w Poznaniu*” Reforma prawa karnego” organizowany przez Wydział Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, Poznań, 3-4 kwietnia 2014 r.

10) Marta Romańczuk-Grącka, *Głos w dyskusji plenarnej – IV Forum Naukowe Podlasie-Warmia-Mazury „Ochrona rynków finansowych – przeciwdziałanie patologiom”*, organizowane przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, Pacóltowo 6-8 maja 2014 r.

11) Marta Romańczuk-Grącka, *Przeciwdziałanie pedofilii w polskim systemie prawnym – ujęcie ewolucyjne*, referat wygłoszony podczas konferencji „Przestępstwa seksualne” organizowanej przez SWPS w Poznaniu, Poznań 8-9 września 2014 roku

12) Marta Romańczuk-Grącka, *Możliwości przeciwdziałania przestępczej działalności sekt na gruncie polskiego prawa karnego w dobie jego nowelizacji*, referat wygłoszony podczas VI Toruńskiego Sympozjum poświęconego Alternatywnym Ruchom Religijnym organizowanego przez Wydział Prawa i Administracji i Wydział Teologii UMK w Toruniu, Toruń 22 października 2014 r.

13) Marta Romańczuk-Grącka, *Operacjonalizacja pojęcia przemocy jako punkt wyjścia do przeciwdziałania jej fenomenom na gruncie prawa karnego*, referat wygłoszony podczas konferencji „Oblicza (prze)mocy” organizowanej przez Wydział Nauk Społecznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 3-4 grudnia 2015 r.

14) Marta Romańczuk-Grącka, *Głos w dyskusji plenarnej – Ogólnopolskie Forum Młodych Kryminologów* organizowane przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 19-20 maja 2016 r.

15) Marta Romańczuk-Grącka, *Gaslighting jako forma manipulacji w relacjach społecznych*, referat wygłoszony podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej on-line „Patologie społeczne we współczesnym świecie”, organizowanej przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku,

Białystok 12 czerwca 2020 r.

16) Marta Romańczuk-Grącka, *Kaskada definicji przemocy jako przedmiot konceptualizacji badań kryminologicznych*, referat wygłoszony podczas Ogólnopolskiego Forum Młodych Kryminologów nt. „Badania kryminologiczne a praktyka – perspektywa krajowa i międzynarodowa” organizowanego przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 23-25 września 2020 r.

8. Informacja o udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji:

Udział w Komitetach Organizacyjnych

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

- 1) I Międzynarodowa Konferencja Prawa Człowieka nt. „*Prawne i administracyjne aspekty bezpieczeństwa osób i porządku publicznego w okresie transformacji ustrojowo-gospodarczej*”, 26-27.10.2000 w Mierkach k. Olsztyna – członkostwo w Komitecie Organizacyjnym
- 2) II Międzynarodowej Konferencji Naukowej „*Ochrona człowieka w świetle prawa RP*”, 18-19.10.2001 w Mierkach k. Olsztyna – członkostwo w Komitecie Organizacyjnym

Po uzyskaniu stopnia doktora:

- 1) Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM oraz Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Prawa (*ELSA*) w Olsztynie dotyczące nowelizacji Kodeksu Karnego, 26.05.2010 – członkostwo w Komitecie Organizacyjnym
- 2) I Warmińska Konferencja nauk Penalnych „*Tożsamość polskiego prawa karnego*”, 17-19.10.2011 w Ramsowie k. Olsztyna – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego
- 3) II Warmińska Konferencja Nauk Penalnych „*Granice kryminalizacji i penalizacji*”, 19-20.09.2013 w Olsztynie – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego
- 4) I Warsztaty Jurydyczne – Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie poświęcone zjawisku pedofilii – 25.03.2014 r. – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego
- 5) II Warsztaty Jurydyczne - Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie „*Prawnokarna ochrona zwierząt*” – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego
- 6) III Warmińska Konferencja Nauk Penalnych „*Przyszłość polskiego prawa karnego. Alternatywne reakcje na przestępstwo*”, 12-14.10.2015 w Olsztynie – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego

7) III Warsztaty Jurydyczne – Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie „Przestępstwa związane z obrotem narkotykami” - 22.04.2016 r. – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego

8) IV Warsztaty Jurydyczne – Seminarium Naukowe Katedry Prawa Karnego Materialnego, Prawa Karnego Wykonawczego i Prawa Wykroczeń WPiA UWM w Olsztynie „Przestępstwo przywłaszczenia w polskim prawie karnym” - 06.04.2017 r. – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego

9) IV Warmińska Konferencja Nauk Penalnych „Między stabilnością a zmiennością prawa karnego – dylematy ustawodawcy”, Olsztyn 16-17.10.2017 r. – Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego

10) Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Od kodeksu Karzącego do współczesności. 200 lat polskich kodyfikacji karnych” - 14.06.2018 r. - członkostwo w Komitecie Organizacyjnym

Udział w Komitetach Naukowych Konferencji

Po uzyskaniu stopnia doktora:

1) I Ogólnopolska Studencka Konferencja Nauk Penitencjarnych „(Bez)celowość kar i środków karnych”, 10-11 maja 2012 r. w Olsztynie (organizator Wydział Prawa i Administracji, Koło Nauk Penitencjarnych „Custodia”) - członkostwo w Komitecie Naukowym - Otwarcie konferencji, prowadzenie panelu oraz moderowanie dyskusji

2) IX Ogólnopolski Zjazd Kół Naukowych 10-11.04.2014 r. w Olsztynie „Współczesne kierunki badawcze młodych prawników i administratywistów” (organizator Wydział Prawa i Administracji, Koło Nauk Penitencjarnych „Custodia”) - członkostwo w Komitecie Naukowym - Prowadzenie panelu oraz moderowanie dyskusji

3) XLIII Międzynarodowe Seminarium Kół Naukowych „Kola naukowe szkołą twórczego działania”, 14.05.2014 r. - członkostwo w Komitecie Naukowym - Prowadzenie panelu oraz moderowanie dyskusji

9. Informacja o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów:

1) Projekt zrealizowany:

- uczestnictwo w grantie Narodowego Centrum Nauki w charakterze wykonawcy: Tytuł projektu badawczego: **Skuteczność ekstradycji i europejskiego nakazu aresztowania w prawie polskim - studium porównawcze**; Numer rejestracyjny projektu badawczego: N N110 185438; Kierownik projektu: Prof. dr hab. Stanisław Pikulski; Termin realizacji projektu: 19 kwietnia 2010 r. - 18 września 2014 r.

W ramach uczestnictwa w projekcie przypadło mi w udziale:

- zorganizowanie podczas II Warmińskiej Konferencji Nauk Penalnych na temat „*Granice kryminalizacji i penalizacji*”, która odbyła się w dniach 19-20 września 2013 r. w Olsztynie sesji nadzwyczajnej na temat „Granice jurysdykcji - skuteczność wykonania ekstradycji i europejskiego nakazu aresztowania”;

- współredakcja monografii naukowej pod tytułem *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant / Skuteczność ekstradycji i Europejskiego Nakazu Aresztowania* (w dwóch wersjach językowych – w języku polskim oraz w języku angielskim), jak również

- współautorstwo rozdziału w w/w monografii *Differences between the European Arrest Warrant and extradition / Różnice między Europejskim Nakazem Aresztowania a ekstradycją* (w dwóch wersjach językowych – w języku polskim oraz w języku angielskim).

2) Projekty w toku realizacji

- brak

3) Projekty niezakwalifikowane do finansowania:

- autorstwo wniosku do Narodowego Centrum Nauki o finansowanie badań naukowych (tzw. własny) na temat *Wiktymizacja młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wynikająca z działalności sektów destrukcyjnych* (2009), nr rej. N N110 019438 – kierownik projektu: Prof. dr hab. Stanisław Pikulski; ocena końcowa: projekt bardzo dobry; decyzja: niefinansowany;

- autorstwo wniosku do Narodowego Centrum Nauki o przyznanie środków finansowych na realizację działania naukowego - MINIATURA-3 na temat: *Znęcanie się fizyczne i psychiczne nad osobą prawnie pozbawioną wolności - studium prawnokarne i kryminologiczne* (2019), nr rej. 2019/03/X/HS5/01602 – kierownik projektu: Marta Romańczuk-Grącka; średnia ocena merytoryczna: projekt dobry; decyzja: niefinansowany;

- współautorstwo wniosku do Narodowego Centrum Nauki o finansowanie projektu badawczego z zakresu badań podstawowych – OPUS na temat: *Wpływ formy sprawstwa pośredniego na zakres odpowiedzialności karnej w świetle badań aktowych dotyczących spraw o*

zabójstwo, handel ludźmi oraz udział, zakładanie i kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą (2020), nr rej. 2020/37/B/HS5/02021 - kierownik projektu: dr hab. Wojciech Cieślak, Prof. UWM; Niezakwalifikowany do II etapu oceny merytorycznej;

- autorstwo wniosku do Narodowego Centrum Nauki o przyznanie środków finansowych na realizację działania naukowego - MINIATURA-4 na temat: *Znęcanie się fizyczne i psychiczne nad osobą prawnie pozbawioną wolności - studium prawnokarne i kryminologiczne* (2020), nr rej. 2020/04/X/HS5/01456 – kierownik projektu: Marta Romańczuk-Grącka; Zakwalifikowany do oceny merytorycznej

10. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach:

1) od 20.10.2020 r. - członkostwo w Polskim Towarzystwie Kryminalistycznym

11. Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru:

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora:

- 1) Staż naukowy w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie – luty 2001
- 2) Wyjazd naukowy w ramach programu Erasmus Sokrates w Dipartimento di Giurisprudenza dell'Università degli Studi di Bari Aldo Moro, Bari 4-11.05.2003

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora:

- 1) Staż naukowy w Międzynarodowym Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych w Białymstoku łącznie w wymiarze trzech miesięcy w roku akademickim 2017/2018.
- 2) Staż naukowy Międzynarodowym Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych w Białymstoku w wymiarze czterech tygodni w terminie 27.07.2020-23.08.2020

12. Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach (np. redaktora naczelnego, przewodniczącego rady naukowej, itp.):

- brak

13. Informacja o recenzowanych pracach naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych:

- 1) Recenzja podręcznika: D. Jagiełło, *Prawo karne i prawo wykroczeń. Zbiór kasusów oraz tabele porównawcze*, Skierniewice 2012, ISBN 978-83-61467-24-3, ss.137.
- 2) Recenzja artykułu: T. Pawlaczyk, *Cudzoziemcy w Polsce – zagrożenia, przestępczość, integracja*, „Przegląd Policyjny” 2014, nr 1.
- 3) Recenzja artykułu: A. Krasuska, K. Dziuba, *Rola prawa karnego w zakresie przeciwdziałania hazardowi*, „Przegląd Policyjny”, 2015, nr 4.
- 4) Recenzja artykułu: J. Matynia, *Pojęcie osób pozostających we wspólnym pożyciu – analiza dogmatyczna*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna”, 2017, t. 6, nr 2
- 5) Recenzja artykułu: O. Cabaj, O. Łachacz, *Orzeczenie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Australia przeciwko Japonii dotyczące połowu wielorybów z 2014 r. (tzw. *Whaling*) – głos międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości w międzynarodowym dyskursie na temat ochrony wielorybów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2017, nr 38.

14. Informacja o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych:

- 1) Udział w programie Erasmus Sokrates - Dipartimento di Giurisprudenza dell'Università degli Studi di Bari Aldo Moro, Bari 4-11.05.2003

15. Informacja o udziale w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.9:

- 1) Udział w sieci badawczej „Polska sieć badawcza - Badania naukowe i prace rozwojowe na rzecz bezpieczeństwa państwa i obywateli”

Sieć powołano w oparciu o inicjatywę Forum Naukowego „Podlasie – Warmia i Mazury”, które powstało w 2009 r. w celu stworzenia instytucjonalnej płaszczyzny współpracy naukowej pomiędzy głównymi ośrodkami uniwersyteckimi w Polsce północno-wschodniej – Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie. Dotychczas w ramach Forum odbyły się 3 konferencje. I Forum Naukowe „Podlasie – Warmia i Mazury”, zatytułowane „Współczesne zagrożenia przestępczością i innymi zjawiskami patologicznymi a prawo karne i kryminologia”,

odbyło się w dniach 20–22 maja 2009 r. w Rynie. II Forum Naukowe „Podlasie – Warmia i Mazury” zatytułowane „Przestępczość zorganizowana i terroryzm XXI wieku. Przyczyny – przejawy – przeciwdziałanie” odbyło się w dniach 16–19 maja 2010 r. w Białowieży. III Forum Naukowe „Podlasie – Warmia i Mazury”, zatytułowane „Nauki penalne i kryminologiczne wobec nowych form i technik przestępczych”, odbyło się w dniach 9–10 maja 2011 r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Pokłosiem tych inicjatyw są liczne publikacje naukowe pracowników naukowych Członków Sieci.

16. Informacja o uczestnictwie w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny:

- brak

III. INFORMACJA O WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

1. Wykaz dorobku technologicznego – nie dotyczy

2. Informacja o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym:

1) Przeprowadzenie szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego dla policjantów służby prewencji garnizonu warmińsko-mazurskiego – specjalistów ds. prewencji kryminalnej i kierowników rewirów dzielnicowych nt. Karnoprawne i kryminologiczne aspekty działalności sekt, organizowanego przez Wydział prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie w dniach 16-17 grudnia 2003 na terenie Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie;

2) Przeprowadzenie cyklu wykładów nt. *Wybrane zagadnienia socjologii* w ramach studiów podyplomowych dla pracowników pomocy społecznej regionu warmińsko-mazurskiego organizowanych przez Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania w Białymstoku – Filię w Ełku, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” - 2012 r.

3. Uzyskane prawa własności przemysłowej, w tym uzyskane patenty, krajowe lub międzynarodowe – nie dotyczy

4. Informacja o wdrożonych technologiach – nie dotyczy

5. Informacja o wykonanych ekspertyzach lub innych opracowaniach wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców:

- 1) Wypowiedź ekspercka dla TVP Olsztyn, *Stalker w areszcie*, 21.01.2012 r., godz. 17.00.
- 2) Wypowiedź ekspercka dla „Opinie”, TVP Olsztyn, 07.02.2014, godz. 17.40.
- 3) Wypowiedź ekspercka dla A. Wicik, *Nie daj się manipulować* („Policja”, Nr 101 / 08.2013)

6. Informacja o udziale w zespołach eksperckich lub konkursowych:

- 1) członek Komisji konkursowej w Konkursie Prawa Karnego organizowanego przez WPiA UWM w Olsztynie wraz z ELSA Olsztyn w maju 2012 r.
- 2) członek Komisji konkursowej w Konkursie Prawa Karnego organizowanego przez WPiA UWM w Olsztynie wraz z ELSA Olsztyn w maju 2014 r.
- 3) członek Komisji konkursowej w Konkursie Prawa Karnego organizowanego przez WPiA UWM w Olsztynie wraz z ELSA Olsztyn w maju 2016 r.
- 4) członek Komisji konkursowej w Konkursie Prawa Karnego organizowanego przez WPiA UWM w Olsztynie wraz z ELSA Olsztyn w maju 2018 r.

7. Informacja o projektach artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi – nie dotyczy

IV. INFORMACJE NAUKOMETRYCZNE

1. Informacja o punktacji Impact Factor (w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny)

- brak

2. Informacja o liczbie cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań:

Według raportu z *Google Scholar Citations* (<https://scholar.google.com>) na dzień złożenia wniosku liczba cytowań wynosi 9.

Chciałabym jednocześnie podkreślić, że wiele z moich prac jest cytowanych w publikacjach

niewzględzonych w wymienionej bazie, a także publikowanych z otwartym lub bez otwartego dostępu, dlatego też trudno jest określić dokładną ich liczbę.

Jako przykłady podaję: J. Hanc, O. Sitarz, *Przestępstwo znieważenia zwłok (aspekty dogmatyczne i praktyczne)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, z 2, s. 53-78 – przypis 3, 15, 27, 42, 46-48, 54, 100, 102; J. Hanc, O. Sitarz, *Ograbienie zwłok, grobu oraz innego miejsca spoczynku zmarłego (zakres współczesnej kryminalizacji i stopień punitwności w prawie polskim i niemieckojęzycznym)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2019, z. 3, s. 25-67 – przypis 5 i 55; J. Pasieczny, *Patologie organizacji w okresie kryzysu*, „Zarządzanie i Finanse” 2012, nr 4, cz. 2, s. 17-128 - przypis harwardzki na s. 124; M. Dąbrowska, *Grooming – wybrane aspekty prawnokarne i kryminologiczne*, Rzecznik Praw Dziecka – Warszawa 2018, ss. 137 – przypis 304, 315, 317, 326, 362; M. Szostak, *Disputable Religious Movements and Public Security*, London 2013, ss. 403 – przypis nr 6 na s. 204 i inne.

Jedno z cytowań notowanych w bazie *Google Scholar Citations* stanowiło autocytowanie. Przywoływanie w przypisach prac swojego autorstwa nie mające odzwierciedlenia w bazie najczęściej stanowiło odesłanie do szerszego opracowania danego lub zbliżonego problemu w innych miejscach, bądź wskazywało na kontynuację lub rozwinięcie wcześniej omówionego przeze mnie problemu.

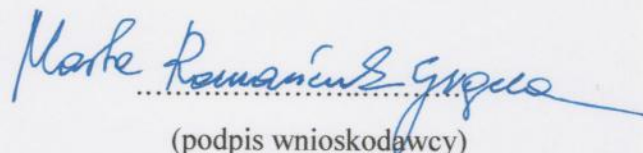
3. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha:

Według raportu z *Google Scholar Citations* na dzień złożenia wniosku h-indeks wynosi 2.

4. Informacja o liczbie punktów MNiSW:

Łączna wartość punktacji MNiSW wymienionych wyżej publikacji/osiągnięć według danych Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Baza Expertus - <https://bu.uwm.edu.pl/pl/dla-nauki/expertus>) na dzień złożenia wniosku wynosi **434 pkt.**

Z uwagi na brak przyznanej punktacji Baza Expertus nie obejmuje haseł encyklopedycznych, które stanowią dorobek wyłącznie popularyzatorski, dlatego ich wykaz został zamieszczony w pkt 7 Autoreferatu.

(podpis wnioskodawcy)